Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД УНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 59 (17782) | 1988 оной мартын 11, пятница | Сэн 3 мүн.

МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЭ: ҮДЭРҺӨӨ ҮДЭРТЭ

ХЭЛЭҺЭНДЭЭ ХҮРЭХЭБДИ

Гушан табан жэлэй саада тээ би энэ одхон басаган Зоригмаагайнгаа наһанай тухайда ябахадаал, колхозой мал даажа абаад, хүдэлжэ эхилһэн байнаб. Мүнөө минии басаган һургуулияа дүүргэжэ, маанадтаа хамһалсаха гэжэ гэртээ үлэнхэй. Басагамнай мал ажалда тон дуратай юм. Тэрэнэй хамһабаригүйгөөр бидэ яала тухашарха байгаабди. Залуу хүн хүл хүнгэн гэдэг һэн тула ажал хэхэдээшье бүтээсэтэй. Гэр бүлөөрөө бидэ 140 толгой һарлагуудые, 97 толгой хальмаг үүлтэрэй хоёр жэл хахадтай үнеэдые харууһалнабди. Манай хада уулаар баян Ахын райондо хальмаг үүлтэрэй малай ехэл таараха дээрэһээнь эдэ үнеэдые Захааминай районой СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозһоо асарһан байна. Мүнөө районой бүхы шахуу колхозуудта энэ үүлтэрэй мал һайнаар үсхэбэрилэгдэнэ. Иимэ үүлтэрэй үнеэд бэеэр тиимэшье томо бэшэ аад, ута ноохотой дээрэһээ хүйтэн хорон һалхинһаа ехээр айдаггүй. Хүйтэн шиигтэй байра соо тугаллахадаа яадагшьегүй, тугалнууд хүйтэннөөшье айдаггүй байха юм. Мүнөө эдэ үнеэд тугаллажа эхилхэнь. Даб дээрэ дүрбэниинь түрэбэ. Эдэ малай түл тэнхээ тобироор һайн.

Үдэрэй дулаан байгаа һаань, үнеэдээ үглөөнэй 9 сагта гаргажа, холо ойрын бэлшээридэ адуулдагбди. Үнеэдээ бэлшээгээд, хотон соохи наг шэбхэ арилгахаш даа. Үдэшын найман сагта тэдэнээ һөөргэнь хотондоо оруулдагбди.

Энэ жэлэй үбэлжэлгын үедэ малда үгтахэ тэжээл тон багa. Үнгэрһэн зун ехэ бороотой байжа, үбһэеэ һайнаар хуряахыемнай һаатуулаа. Мүнөө багахан үбһэтэй, зеленкотойбди. Түнхэнөө асарһан һолоомо хэршээд, талханай зүйлтэй холижо үнеэдтээ үгэлсэнэбди. Тиигээгүй һаа, малайминай тэнхээ тамирынь һуладажа магадгүй. Нёдондо жэлэй үбэлжэлгын үедэ малнай гарзада ороогүй һэн.

Адууһа мал харууһалһан хүн һүгэ абаха түсэбтэй аад, 1700 центнер һүгэ һаагаа. Түрүүшынхеэ тугаллаһан үнеэдэй толгой бүриһөөнь 875 килограмм һүгэ абаһан болоно.

Би районой болон колхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ нэгэ иимэ захяа хэлэхэ һанаатайб. Түрэл тоонто нютагтаа үлөөд, холын малай гуртэнүүдтэ ажаллажа байгаа эдиршүүлдэ тон ехэ анхаралаа хандуулха хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, Жаханаа гол шадар ехэнхидээ залуушуул хүдэлдэг. Эндэ телевизор, кино байха бэшэ даа. Угайдхадаа залуу малшадай харууһалдаг малые тэжээлээр саггань хангаад байбал, тэдээндэ хэды хүнгэн байха һэм. Маанад наһаа эдлэһэн зон яахамнайб. Эдэ бүгэдые дабаха дүй дүршэлшье бии. Харин залуу малшадта анхарха шухалада тоологдоно.

Энэ жэлэй малай үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ талаар Хориин районой, Яруунын совхозой, Тарбагатайн болон Зэдын районуудай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай гаргаһан үүсхэлые халуунаар дэмжэжэ, манай гэр бүлын бригадынхид Ахынгаа районой дотор баһал һайшаалтай уряал гаргаа һэн. Бидэ энэ жэлэй малай үбэлжэлгын үедэ даажа абаһан малайнгаа нэгэшье толгойень гээлтэ хоролтодо оруулхагүй, зуун эхэ һарлаг бүриһөө 75 тугал абаһан гэжэ амжалта туйлахаб гэбэл, нэн түрүүн даалгагдаһан ажалдаа харюусалгатайгаар хандаха ёһотой. Иигэжэ үнэн зүрхэнһөө оролдоогүй һаа, зориһондоо хүрэхэгүй байһанаа ойлгонобди. Тиимэнээ минии туһалагша Сергей Содномовичтоёо хамта энэ жэлэй малай үбэлжэлгые эмхи гуримтайгаар үнгэргэхые оролдожо ябанабди.

Үнэн дээрээ 284 үнеэдтэ 4 хүн хүдэлхэ ёһотой аад, даб дээрэ гурбуулан, хүсэ хүрөөд байнабди.

Би долоон хүүгэдтэйб. Мүнөө долооноймни гурбаниинь мал ажалда хүдэлжэ ябана. Хүүгэдэй эгээ ехэнь Сымжид тоо бүридхэгшөөр хүдэлжэ байһан аад, нёдондо жэлһээ малай гуртые даажа абанхай. Үхибүүдни хара багаһаа мал дээрэ үндыһэн хадаа, яала дүй дүршэлтэй юм. Хэды тиигэбэшье һанаагаа зобоод хайшан гэжэ амжалта туйлахаб гэбэл, нэн түрүүн даалгагдаһан ажалдаа харюусалгатайгаар хандаха ёһотой. Иигэжэ үнэн зүрхэнһөө оролдогүй һаа, зориһондоо хүрэхэгүй байһанаа ойлгонобди. Тиимэнээ минии туһалагша Сергей Содномовичтоёо хамта энэ жэлэй малай үбэлжэлгые эмхи гуримтайгаар үнгэргэхые оролдожо ябанабди.

Би районой болон колхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ нэгэ иимэ захяа хэлэхэ һанаатайб. Түрэл тоонто нютагтаа үлөөд, холын малай гуртэнүүдтэ ажаллажа байгаа эдиршүүлдэ тон ехэ анхаралаа хандуулха хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, Жаханаа гол шадар ехэнхидээ залуушуул хүдэлдэг. Эндэ телевизор, кино байха бэшэ даа. Угайдхадаа залуу малшадай харууһалдаг малые тэжээлээр саггань хангаад байбал, тэдээндэ хэды хүнгэн байха һэм. Маанад наһаа эдлэһэн зон яахамнайб. Эдэ бүгэдые дабаха дүй дүршэлшье бии. Харин залуу малшадта анхарха шухалада тоологдоно.

Энэ жэлэй малай үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ талаар Хориин районой, Яруунын совхозой, Тарбагатайн болон Зэдын районуудай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай гаргаһан үүсхэлые халуунаар дэмжэжэ, манай гэр бүлын бригадынхид Ахынгаа районой дотор баһал һайшаалтай уряал гаргаа һэн. Бидэ энэ жэлэй малай үбэлжэлгын үедэ даажа абаһан малайнгаа нэгэшье толгойень гээлтэ хоролтодо оруулхагүй, зуун эхэ һарлаг бүриһөө 75 тугал абаһан гэжэ амжалта туйлахаб гэбэл, нэн түрүүн даалгагдаһан ажалдаа харюусалгатайгаар хандаха ёһотой. Иигэжэ үнэн зүрхэнһөө оролдогүй һаа, зориһондоо хүрэхэгүй байһанаа ойлгонобди. Тиимэнээ минии туһалагша Сергей Содномовичтоёо хамта энэ жэлэй малай үбэлжэлгые эмхи гуримтайгаар үнгэргэхые оролдожо ябанабди.

Үнэн дээрээ 284 үнеэдтэ 4 хүн хүдэлхэ ёһотой аад, даб дээрэ гурбуулан, хүсэ хүрөөд байнабди.

Би долоон хүүгэдтэйб. Мүнөө долооноймни гурбаниинь мал ажалда хүдэлжэ ябана. Хүүгэдэй эгээ ехэнь Сымжид тоо бүридхэгшөөр хүдэлжэ байһан аад, нёдондо жэлһээ малай гуртые даажа абанхай. Үхибүүдни хара багаһаа мал дээрэ үндыһэн хадаа, яала дүй дүршэлтэй юм. Хэды тиигэбэшье һанаагаа зобоод хайшан гэжэ амжалта туйлахаб гэбэл, нэн түрүүн даалгагдаһан ажалдаа харюусалгатайгаар хандаха ёһотой. Иигэжэ үнэн зүрхэнһөө оролдогүй һаа, зориһондоо хүрэхэгүй байһанаа ойлгонобди. Тиимэнээ минии туһалагша Сергей Содномовичтоёо хамта энэ жэлэй малай үбэлжэлгые эмхи гуримтайгаар үнгэргэхые оролдожо ябанабди.

Үнэсоюзна XIX партконференциие үгтуулан

ХОЛБОО БАРИСААГАА БЭХИЖҮҮЛЭН...

Партиин Бүхэсоюзна XIX конференциие ажалай бэлэгтэйгээр угтахын түлөө дэлгэрhэн мүрысөөндэ БАМ-ай Буряадай участогай барилгашад, түмэр замшад оролсожо, даабаринуудаа, абаhан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлнэ. Энэ ехэ барилгада ороноймнай область, хизаарнуудай, олон хото городуудай, союзна республикануудай түлөөлэгшэд хабаадалсажа, хубитаяа оруулалсана. Жэшээлхэдэ, Агуусхэ Октябриин революциин үлгы — Ленинград хотын түлөөлэгшэд 1975 онhоо хойшо Северобайкальск хотын барилга хэжэ байна. Богони болзорой туршада Ленинградай барилгашад 120 мянган дүрбэлжэн метр талмай байра, 1170 үхибүүдэй hураха дунда hургуулиин, 240 үхибүүдэй ябаха хөөр сад-яслиин байшан, 2000 дүрбэлжэн метр талмайтай худалдаа наймаанай комплекс болон бусад олон объектнүүдые бодхоohон байна. Эдэнэр байгша ондо 8 миллион 500 мянган түхэригэй барилга хэхэ даабаритай.

— Манай Ленинградай барилгашад арга боломжонуудаа hайса тооложо үзөөд, байгша оной түрүүшын хахад жэлэй даабариhаа гадуур 120 бүлэ айлай орохо гэр ашаглалгада тушаажа, партиин Бүхэсоюзна XIX конференциие амжалтатайгаар угтаха гэhэн социалис уялга абаабди, энэ хараа зорилгоёо бэелүүлхэшье байхабди,— гэжэ «ЛенинградБАМстрой» колоннын начальник В. М. Анисимов хэлэнэ.

Түрүү энэ колоннын коллектив даабари болон уялгануудаа хододоо үлүүлэн дүүргэжэ, Хойто Байгалай районой ажалшадай дунда дэлгэрhэн мүрысөөндэ түрүүлhэн лэ байдаг. Үнгэрhэн жэлэй туршада КПСС-эй Северобайкальскын горкомой, горгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг алдангүй абажа гараhан юм. Байгша оной эхинhээ шангаханаар худэлжэ, январиин даабариhаа гадуур 200 мянган түхэригэй барилга хэhэн юм. Февралиин даабари мүн лэ болзорhоо урид дүүргэгдээ.

— Ленинградай промышленна предприятинууд, барилгын эмхинүүд бидэндэ ехэ туhа хүргэнэ. Барилгын материал дутамаггүйгөөр тэндэhээ абанабди. Барилга хэхэ даабарияа hара бүри үлүүлэн дүүргэхын тула тэмсэнэбди. Худэл. мэришэднай хаба шадалаа гамнангүйгөөр ажаллажа, эгээл hайн үрэ дүн туйлана, даабаряа үлүүлнэ,— гэжэ В. М. Анисимов мэдүүлнэ.

Литвагай ССР-эй түлөөлэгшэд 1978 онhоо хойшо БАМ-ай барилгада хабаадалсажа, Шэнэ Уоян станциин корпусуудые, социально-соёлой байшангуудые, байрын гэрнүүдые бодхоно. «ЛитваБАМстрой» колоннын барилгашад Шэнэ Уоян поселогто байрын гэрнүүдые бүри олоор барихэ хэрэгтэ хубитаяа оруулалсана.

— Колоннымнай худэлмэришэд үнгэрhэн жэлэй даабари үлүүлэн дүүргэhэн байна. Байгша ондо бидэ 30 бүлэ айлай орохо табан гэр, түмэр замай вокзал, хэлхеэ холбооной байшан ашаглалгада тушааха даабаритайбди. Бүхыдөө 8700 дүрбэлжэн метр талмайтай байра ашаглалгада тушаахабди. Энэ жэлэй түрүүшын хахад жэлдэ 5000 дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра ашаглалгада тушаажа, Бүхэсоюзна партконференциие нэрэтэй солотойгоор угтахын тула яhалал оролдонобди,— гэжэ «ЛитваБАМстройн» ахамад инженер А. К. Палакулис хэлэнэ.— Байгша ондо тус республикын барилгашад гэр байраhаа гадна түмэр замай вокзал, бани, хубсаhа хунар угааха гэр ашаглалгада тушааха даабаритай.

— Манай республикын барилгашадай оролдолго шадабариин ашаар лэ үнгэрhэн жэл Уоян станци хүрэтэр электровозууд ябажа захалhан юм. Байгша ондо Ангаракан хүрэтэр электровозуудые ябуулхаар хараалагдана. Энэ харюусалгатай даабари бэелүүлхын тула бидэ яhалал оролдожо байнабди. Энэ жэлэй түрүүшын хахад жэл соо 4500 дүрбэлжэн метр талмайтай байра барижа, түмэр замшадта тушааха ёhотойбди,— гэжэ А. К. Палакулис хэлээ hэн.

Тэдэнэр республикынгаа партийна организацитай, промышленна предприятинуудтай нягта холбоо барисаатай. Холын Литваhаа барилгын материал, зэр зэмсэг, оньhон техникэ дутамаггүйгөөр холын Уоян нютаг ерэжэл байдаг. Тэдэнэр 1989 ондо Шэнэ Уоян станциин барилга дүүргэжэ, саг үргэлжын ашаглалгада тушаахын тула яhалал оролдожо байна.

Кичерэ станциин объектнүүдые Эстониин барилгашад хурдан түргөөр бодхожо, барааг жэлдэ 5000 дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра ашаглалгада тушаажа, Бүхэсоюзна партконференциие нэрэтэй солотойгоор угтахын тула яhалал оролдонобди,— гэжэ «ЛитваБАМстройн» ахамад инженер А. К. Палакулис хэлэнэ.— Байгша ондо тус республикын барилгашад гэр байраhаа гадна түмэр замай вокзал, бани, хубсаhа хунар угааха гэр ашаглалгада тушааха даабаритай.

— Манай республикын барилгашадай оролдолго шадабариин ашаар лэ үнгэрhэн жэл Уоян станци хүрэтэр электровозууд ябажа захалhан юм. Байгша ондо Ангаракан хүрэтэр электровозуудые ябуулхаар хараалагдана. Энэ харюусалгатай даабари бэелүүлхын тула бидэ яhалал оролдожо байнабди. Энэ жэлэй түрүүшын хахад жэл соо 4500 дүрбэлжэн метр талмайтай байра барижа, түмэр замшадта тушааха ёhотойбди,— гэжэ А. К. Палакулис хэлээ hэн.

Тэдэнэр республикынгаа партийна организацитай, промышленна предприятинуудтай нягта холбоо барисаатай. Холын Литваhаа барилгын материал, зэр зэмсэг, оньhон техникэ дутамаггүйгөөр холын Уоян нютаг ерэжэл байдаг. Тэдэнэр 1989 ондо Шэнэ Уоян станциин барилга дүүргэжэ, саг үргэлжын ашаглалгада тушаахын тула яhалал оролдожо байна.

Кичерэ станциин объектнүүдые Эстониин барилгашад хурдан түргөөр бодхожо, бараhаа. Азербайджанай ССР-эй барилгашад БАМ-ай 467-дохи километртэ Ангоя станциин барилга хэжэ байна. Эдэнэр БАМ дээрэ хоёрдохи станциин барилга бодхожо эхилэнхэй. Эрхүүгэй участогта эдэнэй бодхоhон Улькан станци БАМ-ай эгээл гоё hайхан станцинуудай нэгэниинь гэжэ тоологдодог. Ангоя станци мүн лэ тиимэ гоё hайханаар, эрхим шанартайгаар баригдажа, саг болзортоо ашаглалгада тушаагдаха бээ.

Латвиин, Белоруссиин түлөөлэгшэд Буряадай участогай эгээл зүүн захада оршоhон Таксимо поселогто тон ехэ барилга хэжэ байна. Эдэнэр локомотивна, вагонно депонуудые, байрын гэрнүүдые, социально-соёлой комплекснуудые барина. Латвиин, Белоруссиин предприятинууд барилгашадтаа али болохо туhаламжа хүргэжэ, даабаряа дүүргэхэ хэрэгтэнь ехэ үүргэ нүлөө үзүүлнэ. Эдэ республикануудай барилгашад БАМ-ай барилга түгэсхэлсэхэ харюусалгатай даабари абанхай. Тиимэhээл ехэ, багашье объектнүүдые саг болзортонь ашаглалгада тушааха гэжэ эрмэлзэнэ. Тиигэншьегүй яаха юм гээшэб?! 1989 ондо электровоз Таксимо ерэжэ, эндэ барилга гол түлэб түгэсхэгдэхэ юм. БАМ-ай бүхы объектнүүд 1989 ондо саг үргэлжын ашаглалгада тушаагдахань. Энэ ехэ барилга түгэсхэхэ хэрэгтэ Латвиин, Литвагай, Эстониин, Белоруссиин, Армянай, Азербайджанай республикануудай түлөөлэгшэд хубитаяа оруулалсажа байна. Байгша ондо эдэ республикануудай түлөөлэгшэд 35 миллион түхэригэй барилга хэхэ даабаритай. Энэ жэлэй түрүүшын хахад жэл соо 18 миллион түхэригэй барилга хэжэ, партиин Бүхэсоюзна XIX конференциие ажалай бэлэгтэйгээр угтаха зорилготой дээшэлүүлэгдэhэн уялга hаяшаг абаба.

К. ЖАМЬЯНОВ,
манай корр.

Совет орон дотор

hОНИРХОЛТОЙ ДҮЙ ДҮРШЭЛ

МАКЕЕВКЭ (Донецкэ область). Эндэхи hургуулида прокуратурын, милициин, сүүдэй худэлмэрилэгшэд, врачнууд ба багшанар хүүлиин талаар хэшээлнүүдые үнгэргэдэг юм. 16-дахи hургуулиин гансал hураагшад бэшэ, харин тэдэнэй түрэлхид, залуу худэлмэришэд эдэ хэшээлнүүдтэ дуратайгаар ябадаг. Харин бүри hаяхан «02» гэжэ нүүдэл клуб эндэхи шахтын Соёлой ордонгой уужам ехэ залда нүүлгэгдэhэн байна.

Эгээл элдэб янзын темээр хэшээлнүүд үнгэргэдэдэг. Жэшээлбэл, наркомани, спид тухай, хулиган аваа гаргаhанай түлөө харюусалга тухай хэшээлнүүд үнгэргэгдөө. Клубта, худэлмэришэдэй коллективүүдтэ, хүнүүдэй ажаhуудаг газаарта эмхидхэгдэhэн суглааануудта районой прокурор В. Рябенко тоосоо hэн. Наркотикын зүйлнүүдые худалдаhан хүнүүдэй хэрэгэй талаар мүрдэлгэ яажа ябуулагданаб гэжэ тэрэ хоёржэ үгөө.

Хуули хамгаалха зургаануудай ба хүн зоной хамтын оролдолгын ашаар наркотикын зүйлнүүдые тараадаг олохон хүнүүд элишэлгэдэжэ, сүүдэ үгтэhэн, суглардаг газарынь усадхагдаhан байна.

ГЭР БҮЛЫН ФЕРМЭДЭ ЮУН ДУТАНАБ?

— Юундэ эдэнэр дураа гутана гээшэб? — гэжэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ Хайдар Абдуллаев гайхаба. — Фермэ тэдэндэ найдагдаа, хорин мянган түхэриг гурбуулан жэлэй туршада олоо. Тэд үшөө гомдожо байха юм.

Александр Чигринский Екатерина hамгантайгаа 1984 онhоо хойшо «Узбекистан» колхозой гахайн фермэ дээрэ ажаллана. Худэлмэрилэгшэдэй олоншье hаа, фермэ урдань гарзатадаг байhан. Хамтын подрядта оруулагты, гэр бүлөөрөө худэлхэбди» гэжэ Чигринскитэн» оло дахин колхозой правленидэ хандаhан байха. Архангельскhаа хэгдэhэн фильмые телевизорээр дамжуулhанайнь hүүлээр лэ ажахы ажалай иимэ гуримда орохоёо шиидэбэ.

Мүнөө Чигринскитэн гурбуулаа — худөө ажахын техникумдэ hурадаг Геннадий гэжэ ехэ хубүүнтэйгээ — фермэ дээрээ ажаллана. Бага үхибүүдынь — наймадахи класста hурадаг Андрей, зургаадахиин Юра — заримдаа туhалдаг. Ажалайнь дүнгүүдээр hонирхоно гүт? Договороор баталагдаhан уялгануудаа сүм дүүргэнхэй. Нэмэлтэ шэгнүүрынь түсэбөөр хараалагдаhанhаа арбан тонноор дээгүүр. Гахайнуудайнь тоо даабариин ёhоор 437 байха hаа, табан зуунда хүргэгдэнхэй. Тиихэдэ үшөө хүн зондо 133 поршоонхо худалдаа. Хүндэ хүшэр ажалайнгаа түлөө тэдэнэр ехэ мүнгэ абаа, тэд колхоздошье олзо доход оруулагдаа: колхозой кассада ербан мянган түхэриг орсо бшуу.

Тэд Александр Чигринский дураа гутанги. Тэд бага мүнгэ түлөөhэ абаабди гэжэ дураа гутана бэшэ. Колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй договороор хараалагдаhан уялгануудаа наринаар дүүргэдэг hаа, үшөө дээгүүр дүн туйлахаар байhандаа тэрэ дураа гутана.

И. ХИСАМОВ,
ТАСС-ай корр.

Ташкент.

ШЭНЭ ТҮХЭЛЭЙ МАШИНА

ЛЮБЕРЦЫ (Московско область). Москва шадархи «Ухтомскиин нэрэмжэтэ завод» нэгэдэлэй туршалгын цехтэ худөө ажахын шэнэ түхэлэй түрүүшын хоёр машина бүтээн гаргагдаба. «Чемпион-3000» түхэлэй комбайн предприятиин коллектив бүтээжэ захалаа. Баруун Германиин «Кемпер» гэжэ фирмын лицензээр тус машина бүтээгдэхэ, дэлхэй дээрэхи эрхим туйлалтануудай хэмжээндэ хүрэхэ юм. Уласхоорондын выставкэнүүдэй, яармагуудай, машина бүтээлгын салонуудай олон тоото шангуудта шэнэ машина хүртэнхэй.

«Полесье-250» гэжэ элшэ хүсэнэй универсальна түхеэрэлгэтэй хамта шэнэ машина хэрэглэгдэхэ юм. «Гомсельмашь» нэгэдэл тэрэниие бүтээжэ эхилэнхэй. Ногоон тэжээл бэлэдхэхын тулада эдэ машинануудые хэрэглэгдэхэ байна. Энэ техникэ хэрэглэдэг болоходо үйлэдбэриин гаргаша нилээд хороогдохо эзэргэтэй.

Эндэхи предприятиин мэргэжэлтэдэй hанамжын ёhоор, «Чемпион» түхэлэй комбайниие ороной худөө ажахын үйлэдбэриин эрхэ байдалда тааруулан бүтээхэ хэрэгтэй юм. Эдэ асуудалнууд дээрэ заводой конструкторнууд худэлжэ байнхай. Жэлэй дүүрэтэр дүтэрхы ажалтай предприятинуудай туhалемжаар 500 иимэ машина бүтээгдэхэ юм. Хариин оронуудай түлөөлэгшэдhөө иимэ машинада захил оронхой.

ЭГЭЭЛ БЭРХЭНҮҮДЫНЬ НЭРЛЭГДЭБЭ

ЛЕНИНГРАД. Духовой ба сохижо наададаг хүгжэмэй зэд инструментнүүд дээрэ гүйсэдхэгшэдэй бүхэроссин конкурсэндэ боложо дүүрээ. РСФСР-эй 20 хото городуудhаа залуушуул хабаадаhан байна. М. И. Глинкын нэрэмжэтэ академическэ капеллын залда түгэсхэлэй концерт дээрэ илагшадай нэрэнүүд нэрлэгдээ.

— Классичоска ба мүнөонэй хүгжэм хараалгын программада оруулагдаа юм,— гэжэ жюрин түрүүлэгшэ Горьковско консерваториин ректор, РСФСР-эй арадай артист профессор А. Нестеров хэлэбэ.— Духовой инструментнүүд дээрэ наадагшадай гүйсэдхэхэ хэмжээн дээшлээ гэжэ тэрэ харуулаа. hуралсалай хоёр түб — Ленинградай Римский-Корсаковой нэрэмжэтэ консерватори ба Москвагай Гнесинүүдэй нэрэмжэтэ хүгжэмэй-багшын институт эдэ мэргэжэлнүүдээр хүгжэмшэдые бэлдэхэ талаар гол үүргэ дүүргэдэг байбаа үнэншэмөөр батадхаа. Эдэ hургуулинуудай хүмүүжэмэлнүүд бүхы гол шангуудта хүртэhэн байна. Горький ба Ростов-на-Дону хотонуудhаа нэгэ нэгэ гүйсэдхэгшэд түрүүшын гурбан шангуудта хүртэгшэдэй дунда бии.

ЯПОН ХЭЛЭНЭЙ ХЭШЭЭЛНҮҮД

ВЛАДИВОСТОК. Япон хэлэ шудалха гэhэн нютагай телевиденниин дурадхалые эндэхи хүн зон дуратайгаар дэмжэбэ. Түрүүшын дамжуулга hаяхан хэгдэ. Экономикын, соёлой, аяншэлгын, спортын талаар Совет Алас-Дурна хизаарай ба Японой хоорондохи холбоо барисаан улам үргэджэ, бэхижэжэ байнхай. Тиимэhээ «Сэнхир учебник» хүршэнэрэй хоорондо хэлэнэй талаар тохёолдодог бэрхэшээлые зайсуулхадань ехэ туhа болохо байна.

— Япон хэлэнэй хэшээлнүүд гээшэ гансал хэлэ шудалалгаар дүүрэхэгүй юм,— гэжэ Примориин телерадиокомитедэй түрүүлэгшэ В. Феоктистов хэлэнэ.— Энэмнай хадаа hуралсалай-мэдээсэлэй программа болохоор хараалагданхай.

(ТАСС).

Баргажанай районой «Путь Ленина» колхозодо загаhашадай гурбан бригадир Иннокентий Кузнецов, Анатолий Дыченчо, Александр Большаков гэгшэд жэл бүри түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэдэг заншалтай юм. Тэдэнэй дунда Ажалай Алдар Солын III шатын орденто Иннокентий Семенович Кузнецов онсо шалгараа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бригадир Иннокентий Кузнецов.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Колхозуудай тоосоото — hунгалтын

ОЛОНОЙ ЭДЭБХИНhЭЭ

Энэ суглаанай болохын урда тээхэнэ ажахын фермэ, отара, гүүртэнүүдээр ябажа, хүн зонойнь байра байдалые, ажал худэлмэрииень хараа hэмди.

— Мүнөө хонидой түл абалгын харюусалгата хаhа түлэг ябана. Хурьгадай абтажа дүүрэхэ сагынь ойртоо. Эндэhээ холо бэшэ байдаг ахалагша хонишон Балдан-Дамба Ринчиновэй отара хүрөөд ерэө,— гэжэ «Дружба» колхозой түрүүлэгшэ Сергей Гончикжапович Санжиев дурадхаба.

Балдан-Дамба Эрдынеевич Ринчиновтэнэй үбэлжөөн Хара-Хадын хойморто оршодог. 1955 оной намар тэдэнэр иишэ хонишоноор худэлхэеэ ерээ hэн. Тэрэ гэhээрнь 33 жэл үнгэрөө. Энэ ута саг соо Балдан-Дамба Эрдынеевич Буда Дабаевна hамгантаяа сугтаа ажахынгаа хэды олон хонидые харууhалжа үсхэбэрилөө гээшэб? Тоогүй гэхээр олон болоо ёhотой. hүүлэй түсэбтэ гурбан табан жэлэй хугасаа соо эдэнэр ходол зуутанай тоодо ябана. Үнгэрэгшэ 1987 ондо үндэр hайн дүнгүүдые туйлаа. «Районой чемпион» гэhэн үндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө бэлэй.

Хонишодтой уулзаhаар ажал тухайнь hонирхобобди.

— Мүнөө дээрээ зуун зэх хонин бүриhөө 105 хурьган абтаа. Үшөөшье түрэхэ хонид бии, — гэжэ хонишон Буда Дабаевна хөөрэнэ.

— Хурьгаднай тобир hайн, томонууд боложо байна. Үбhэ хулhамнай бии даа. Эхэ хониднай яhала hутэй,— гэжэ Балдан-Дамба Эрдынеевич дуулгаад,— тоосоото суглаамнай үглөөдэртөө хэды сагта болохо бэлэй? — гэжэ түрүүлэгшэдэ хандана.

— Удэрэй часта сугларха гэлсэнхэйбди. Тамнай парткомой гэшүүн туладаа арбан сагаар контородо хүржэ ерэхэ болонот. Юуб гэхэдэ, урда тээнь ажахын эдэбхитэд сугларжа, тэндэ хэлсэгдэхэ асуудалнуудые хаража үзэхэ, өөhэдынгөө hанамжа, дурадхалнуудые хэлэхэ зэргэтэй,— гэжэ Сергей Гончикжапович хэлэнэ.

— Тоосоото - hунгалтымнай суглаан ехэ удха шанартай үе сагта үнгэргэгдахэеэ байна. Партиин ЦК-гай Пленум болобо. Тиихэдэ Колхозой Жэшээтэ Уставай проект үргэн олониитын үзэмжэдэ табигданхай. Хубилган шэнэдхэлгын үе сагаар табигдаhан эрилтэнүүдтэ харюусамаар ажаллана гээшэ гүбди,— али үгы гү гэhэн асуудал суглаан дээрэ ёhотоор лэ табигдаха болоно,— гэжэ колхозой үнинэй гэшүүн Балдан-Дамба Ринчинов hанажа, сэдьхэжэ ябаhанаа мэдүүлбэ...

Саашань колхозой тоосоото-hунгалтын суглаан дээрэ юун тухай хөөрэлдөөн болооб гэжэ хэлэхэдэ, иимэ.

Үнгэрэгшэ 1987 ондо колхоздо 38 мянган центнер орооhо таряан хуряагдаа гэхэ гү, али таряалангай гектар бүриhөө 13,5 центнер ургаса абтаа. Энэ хэрэгтэ хамтын подрядай онол аргаар худэлдэг болоhон Г. А. Жданов, Б. К. Цыренов, Б. Ж. Жамсуев гэгшэдэй бригадануудай оруулhан хубита ехэ. Полинууд дээрэhээ үндэр ургаса хуряажа абаха гээ hаа, сэбэр паараа эрхимээр элдүүрилхэ, хүрьhэндэнь дутамаггүйгөөр минеральна болон нютагай үтэгжүүлгэнүүдые оруулха хэрэгтэй. Нёдондо «бурятская-79» сортын нютагай эрхэ байдалда таарани шэниисын үрэhэ тариhан газаргаа гектарай 15,5 центнер ургаса абтаа. Мүнөө 1900 гектар hайнаар элдүүрилэгдэhэн паар бии. Ерэхэ хабартаа тэндэ эршэмтэй технологи хэрэглэжэ, тарилга хэжэ, hайн ургаса абаха аргатайбди гэжэ С. Г. Санжиев элидхэлэйнгээ эхиндэ хэлээ.

Үнгэрhэн жэлдэ сохигдоhон таряанайнь центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн 12 түхэриг 26 мүнгэтэ болобо. Энэнь түсэбөөр хараалагдаhанhаа 99 мүнгөөр доошоо байгаа. Урэанда жэлэйхиhээ 5,78 түхэригөөр хямдаруулагдаа.

hүүлэй жэлнүүдтэ агротехническэ зарим тэды хэмжээ ябуулгануудай бэелүүлэгдhэнэй ашаар шэмэтэ тэжээл урдынхида орходоо ехээр абтадаг болоо. Гэбэшье тэрэ үшөөл ехэ гаргашатай болоно гэжэ элидхэл соо заагдаа.

Сабшалан hайжаруулха, ногооной үрэhэ хүрэнгэтэй болохо асуудалда онсо анхарал хандуулха шухала. Тиимэ худэлмэри ябуулангүй үбhэ ногооной баян ургаса хуряажа абахамнай бэрхэтэй гажэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Ажахыда элдэб оньhон техникэ яhала олон. Эдэ бүхы техникэнь али зэргээр хэрэглэгдэнэ гээшэб гэhэн асуудал гарана. Сэхыень хэлэхэдэ, тон муугаар ашаглагдана. Ямар тракторайнь али зэргээр худэлгэгдэhые мэдэхын аргагүй. Механизаторнуудта харгын хуудаhанууд (путевые листы) болон даабари, нарядууд саг үргэлжэ үгтэдэггүй байна. Гадна трактористнуудай худэлмэреэр хэншье hонирхоногүй, хиналта хэнэгүй. Дайралдаhан дутуу дундануудые усадхаха талаар колхозой ахамад инженер Б. Ж. Дармаев таарамжатай хэмжээ абанагүй. Эдэ бүгэдhөө уламжалан, түлишэ-тоhодолгын хэрэгсэл үлүүсэ ехээр, ханалтагүйгөөр гаргашалагдана гээд, шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ В. Т. Асалханов элидхэл соогоо шүүмжэлбэ.

Колхозой мал ажал дээрэ, илангаяа hү hаалиин фермэнүүдэй үйлэдбэридэ дутуу дунданууд олон. Үхэрнүүдэй үүлтэр hайжаруулха, үбhэ тэжээлээр hайса хангаха, hайн бэлэдхэлтэй залуушуулые хонишод, малшад, hаалишад болгохо талаар үшөөл биратай юумэн хэгдэнэгүй гэжэ элидхэлшэд, үгэ хэлэhэн хүнүүдшье заагаа.

Үнгэрэгшэ жэлдэ ажахыда үнеэн бүриhөө арайл гэжэ 1686 килограмм hүн hаагдаа. Эндэхи эрхим hаалишан Н. Ц. Долгоровагай үнеэн бүриhөө 2550 килограмм hү hаагаад байхадань, тэрээнтэй адлирхуу эрхэ байдалда худэлдэг hаалишад Н. Ануфриев, Комиссарова, З. Лисичкина гэгшэд тус тустаа 1136, 1377, 1317 килограмм hү абаа. Энээнhээ боложо, колхоз гүрэндэ hү худалдаха түсэбөө дүүргээгүй.

Эхэ малhаа түл үсөөн абтана. Ажахын нэгэдэхи отделениин hү hаалиин фермэдэ үнгэргэшэшье, энэшье жэлдэ тугал олон гарзалаа. Энэ жэшээ зооветеринарна мэргэжэлтэдэй худэлмэридөө ханамжагүйгөөр ажалаараа баян Аха нютагhаа зэрэлгээтэмэ үргэн талата Зэдэ нютаг аяар 16 жэлэй саада тээ нүүжэ ерээд, мүнөөшье болотор таhалгаряагүй түрэл болошоhон «Мир» колхозой Хара-Уhанай hү hаалиин фермэдэ hаалишанаар ажаллажа ябаhан, алдар суутай, энхэргы hайхан сэдьхэлтэй Марта Данзановна Гармаева энэ жэлэй малай үбэлжэлгые эрхим дүнгүүдтэйгээр үнгэргэжэ ябана. Тэрэ Зэдын район соо түрүү hаалишадай зэргэдэ гаранхай, арбаад жэлэй туршада жэлhээ жэлдэ hү hаалияа жэгдэхэнээр нэмээжэ, республикын гурбан мянгатанай клубай гэшүүнээр абтаhаниинь хүн бүхэндэ элитэ. Марта Данзановна иимэ үрэ дүн миин ябаад туйлаа бэшэ ааб даа. Энэмнай түрүү малшанай жэлhээ жэлдэ үсэд шангаар худэлжэ гараhанай үрэ дүн мүн болоно. Тусхайлан хэлэбэл, нүхэр Гармаева үнгэрhэн жэлдэ даалгагдаhан 28 үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 3771 килограмм hү hааhан байха юм. Тиихэдэ түрүү hаалишан 28 үнеэнhээ 36 тугал абажа, тугалшенда гарза хоролтогүйгөөр тушааhан габьяатай. Эдэ үрэ дүнгүүдэйнгээ түлөө тэрэ районойнгоо hаалишадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ шалгаржа, районой чемпион гэhэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэhэн, КПСС-эй Эдэн райкомой, райгүйсэдкомой зүгhөө Хүндэлэлэй грамотаар, 300 түхэриг мүнгэн шангаар урмашуулагдаа.

Бүхэсоюзна XIX партийна конференциие нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө КПСС-эй гэшүүн, ерадай депутадуудай Бургалтайн сомоной Соведэй депутат, залуу үеэнииеэ

Лекторнүүд, пропагандистнарта

ҮЙЛЭДБЭРИ ДЭЭРЭ ДЕМОКРАТИ ҮРГЭДХ

Хубилган шэнэдхэлгын шэнэ шата — хараалагдаhан зорилгонуудай бэелүүлгын шата эхилэнхэй. Тэд демократиин ёhо гуримууд өөhэдөө зүндөө маная ажабайдалда, үйлэдбэридэ нэбтэрэн бэхижэхэ бэшэ. Нэн түрүүн тэрээндэ юридическэ бата үндэhэ hүури олгохо хэрэгтэй. Юундэб гэхэдэ, демократиие хуули ёhын талаhаа батадхаагүй hаа, тэрэниие үнэн дээрэнь бэелүүлхын аргагүй бшуу.

Имагтал ажалша коллективүүдтэ хубилган шэнэдхэлгын хуби заяан шиидхэгдэжэ байна. Тус коллективүүд доторой оршон байдалhаа, ажалшадай hанаан бодолhоо, ажалай журам сахилгаhаа, ажал хэрэгтээ хүн бүхэнэй ямараар хандадагhаа бүхы юумэн дулдыдаха юм. Экономико — обществын ажабайдалай шиидхэхы hалбари мүн гэжэ бултанда мэдээжэ ааб даа. Энэ hалбарида хэдэн арбаад миллион хүн худэлнэ. Тиимэhээ үйлэдбэридэ демократи хүгжөөлгын асуудал тон шухала удха шанартай юм.

Үйлэдбэридэ демократиин ёhо гуримуудые нэбтэрүүлхэ талаар байгша оной январиин 1-hээ хүсэндөө ороhон Гүрэнэй предприяти (нэгэдэл) тухай СССР-эй Хуули шухала удха шанартай. Энэ хуули ажалша коллективүүдэй хамтын суглаанай (конференциин) хуулита эрхэ үндэhые хараа байса бэхижүүлээ. Тус суглаан (конференци) ажалша коллективэй хуулита эрхэнүүдые бэелүүлгын гол түхэл маяг мүн гэжэ энэ Хуули дотор тодорхойлогдонхой. 1983 оной июниин 17-до абтаhан Ажалша коллективүүд тухай Хуулиин 19-дахи статья соо мүн лэ энээн тухай хэлэгдэнэ. Хамтын суглаан дээрэ коллективэй ажабайдалай гол шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэдэг байха юм. Харин суглааануудай хоорондо предприятиин (нэгэдэлэй) ажалша коллективэй совет тус асуудалнуудые шиидхэдэг гээшэ.

Теэд Хуулиин энэ эрилтэ үнэн дээрээ хододоо дүүргэгдэдэг гэхын аргагүй. Энэнь гол түлэб юуниhээ үндэhэтэйб гэхэдэ, тус эрилтэ бодотоор тодорхойлогдоогүй байна бшуу. Тиимэhээ хамтын суглаанай гү, али ажалша коллективэй соведэй шиидхэхэ ёhотой үйлэдбэриин шухала асуудалнуудые предприятиин, эмхи зургаанай хүтэлбэрилэгшэд, партийна, профсоюзай комитедүүд олонхи ушарта шиидхэдэг байна.

Ажалша коллективүүд тухай Хуулиин дээрэ дурдагдаhан дутуу дундануудые мүнөө үедэ Гүрэнэй предприяти (нэгэдэл) тухай Хуули шаhана гээшэ. Энэ статья соогоо хамтын суглаан тухай асуудал дээрэ тодорхойгоор тогтожо хэлэхэ хүсэлтэйб.

Нэн түрүүн түсэблэлгын асуудал абаад харая. Түсэблэлгэ хадаа предприятиин үйлэдбэриин ба социальна ажал ябуулгын үндэhэ hуури мүн болоно. Түсэблэлгын гол түхэл маягынь табан жэлэй түсэб мүн юм. Табан жэлэй түсэбhөө үндэhэлэн предприяти өөрөө жэлэй түсэб баталан абадаг. Гүрэнэй предприяти (нэгэдэл) тухай Хуулиин 6-дахи статьягай ёhоор, предприятиин экономическа болон социальна хүгжэлтын түсэбүүд коллективэй хамтын суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ, баталагдан абтаха юм. Энээнэй ашаар түсэблэлгэдэ бии байгаа горитой дутуу дунданууд усадхагдахаар хараалагданхай.

Ленинэй орденто локомотивагон заhабарилгын заводой, «Теплоприбор», хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй, судна бүтээлгын заводуудай, нарин сэмбын, гэр байра барилгын комбинадуудай коллективүүд предприятиингаа түсэбүүдые хамтын суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэдэг гуримтай. Тэд гансал зүбшэн хэлсэхэ бэшэ, мүн баталан абаха хэрэгтэй бшуу. Тиигэхэдээл тус Хуули юридическэ хүсэндөө ороно ха юм.

Тодорхойлон хэлэхэдэ, предприятиин түсэб демократическа үргэн үндэhэ hуури дээрэ, тус цех, бригада, участок бүхэн соо зүбшэн хэлсэжэ, баталан абаха саг ерээ.

Үйлэдбэри хүтэлбэрилгые демократизацилгын шухала шэглэлнүүдэй нэгэн хадаа предприяти, үйлэдбэри, цех, таhаг, участок, фермэ болон звенонуудай хүтэлбэрилэгшэдые, бригадир болон мастернуудые hунгалга мүн болоно. hунгалтын ёhо гурим тус Хуулиин 6-дахи статья соо тодорхойлогдонхой. Иимэ hунгалта конкурсын ёhоор үнэргэгдэхэ эргэтэй юм.

Предприятиин хүтэлбэрилэгшэ болбол гүрэнэй болон тэрэниие hунгаhан ажалша коллективэй түлөөлэгшэ мүн болоно. Тэрэ ажалша коллективэй нюуса гү, али нээмэл hунгалтаар 5 жэлэй туршада энэ тушаал эзэлхээр hунгагдадаг. Хэрбээ ажалша коллективэй дэмжэhэн кандидат дээдэ шатын органоор баталагдаагүй hаань, дахинаа hунгалта үнгэргэдэдэг байна. Тиигэхэ үедөө дээдэ шатын орган hунгагдаhан кандидадые баталаагүй үшараа ажалша коллективтэ ойлгуулжа үгэхэ уялгатай юм.

Үйлэдбэриин подразделениүүдэй — цех, отделени, участок, фермэ болон звенонуудай хүтэлбэрилэгшэд, мастер болон бригадирнууд мүн лэ коллективэй хамтын суглаан дээрэ 5 жэлэй болзороор hунгагдадаг, удаань предприятиин хүтэлбэрилэгшэд тэдэнэрэй кандидатурые баталдаг.

Хүтэлбэрилэгшэдые бултанда мэдээсэлгын оршон байдалда бүхы коллективэй hунгаха талаар манай республикада зарим тэды дүй дүршэл нөөсэлэгдэнхэй. Жэшээнь, Улаан-Удын ЛВРЗ-гэй гурбан цехэй начальнигууд hунгагдаа. «Теплоприбор» заводой нэгэ цехэй начальник мүн лэ иимэ гуримаар hунгагданхай. Харин БМДК-да цехүүдэй гурбан начальник, комбинадай ахамад инженер коллективэй хамтын суглаагаар томилогдонхой.

Эдэ жэшээнүүд хадаа хубилган шэнэдхэлгын, үйлэдбэридэ демократи улам гүнзэгылгөөр нэбтэрүүлгын түрүүшын алхамууд мүн болоно. Бүри зоримгойгоор, эрид шиидэнгеэр шэнэ замда орохо хэрэгтэй.

Хубилган шэнэдхэлгын, хурдадхалгын табиhан орёо хүшэр зорилгонуудые бэелүүлхэ аргатай, мэргэжэл түгэс бэлэдхэлтэй, хүн зонтой харилсажа, тэдэнэй hанал бодол ойлгожо шадаха, сэбэр сэхэ хүнүүдые ажалша коллектив хүтэлбэрилэгшын тушаалда дэбжүүлнэ. Коллективэй hунгаhан хүтэлбэрилэгшэ бүри үргэн хуулита эрхэтэй юм. Тэрэ коллективэй гэшүүн бүхэндэ ажалай болон технологическа журам жэншэдгүй дүүргэхэ, ажалдаа бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ эрилтэ табиха эрхэтэй.

Социалис мүрысөөнэй дүримүүд ба уялгануудые предприятиин, эмхи зургаанай профком захиргаантай хамта бэлдэдэг гээшэ. Гүрэнэй предприяти (нэгэдэл) тухай Хуулиин 6,

ДҮҮДЭЙ ЭЛМЭРИ

ОНОЙ ҮЗЭМЖЭДЭ ТАБИГДАБА

Агууехэ уран шүлэгшэ Сергей Александрович ЕСЕ́НИНЭЙ дурасхаалые мүнхэлхэ, тэрэнэй поэзиин Бүхэсоюзна һайндэрнүүдые жэл бүхэндэ эмхидхэжэ байха саг үргэлжын комитедые СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной секретариат зуугаад шахуу хүнэй бүридэлтэйгөөр баталан абаа. Энэ өхэ зохёолшын номууд дэлхэйн олон оронуудай элдэб хэлэн дээрэ оршуулагдажа хэблэгдэдэг. Манай орондо хаа хаанагүй оршуулагдана. Холимол тэжээл хүн зондо худалдаха хэрэг эмхидхэгдэнэгүй. Гэбэшье үнгэрэгшэ жэлдэ 32 тонно тиимэ тэжээл хүн зондо худалдагдаа. Тоэд энэнь бага гэжэ суглаан дээрэ үгэ хэлэгшэд шүүмжэлээ.

Энэ жэлдэ үмсын ажахынуудһаа совхоздоо мяха тушаалга болюулагдажа, бэлэдхэлэй конторо энэ хэрэг эрхилхэ болонхой. Тиигэжэ хүн зонһоо ороһон мяхан, һүн магазинуудта элбэгээр наймаалагдажа, гүрэнэй жасада мүнгэн олзо өхэөр оруулагдаха болоно.

Районой бусад һуурин тосхонуудтаа адли эндэхи Советэй гурбан һуурินда архи худалдахагүй гэһэн шиидхэбэри хүдөөгэй ажалшадай хамтын суглаан дээрэ абтаһан байгаа.

Шара-Азаргын сельскэ Советэй гүйсадкомой түрүүлэгшэ С. Б. Содномоз, эндэхи совхозой парткомой секретарь Ф. Л. Митронов, КПСС-эй райкомой секретарь Н. Б. Будаев гэгшэд архидалгагүй байдалай һайн һайхан талануудтухай үшөө дахин лаблан хэлэжэ, ажалшадай дэмжэлгэдэ хүртэһэн байха юм.

Советэй мэдэлэй бусад эмхи зургаануудтаа үнгэрһэн жэлэйнгээ түсэбүүдые дүүргэн дэлмэридэ өхэхэн һаад ушаруулагдана. Холимол тэжээл хүн зондо худалдаха хэрэг эмхидхэгдэнэгүй. Гэбэшье үнгэрэгшэ жэлдэ 32 тонно тиимэ тэжээл хүн зондо худалдагдаа. Тоэд энэнь бага гэжэ суглаан дээрэ үгэ хэлэгшэд шүүмжэлээ.

Энэ жэлдэ үмсын ажахынуудһаа совхоздоо мяха тушаалга болюулагдажа, бэлэдхэлэй конторо энэ хэрэг эрхилхэ болонхой. Тиигэжэ хүн зонһоо ороһон мяхан, һүн магазинуудта элбэгээр наймаалагдажа, гүрэнэй жасада мүнгэн олзо өхэөр оруулагдаха болоно.

Районой бусад һуурин тосхонуудтаа адли эндэхи Советэй гурбан һуурินда архи худалдахагүй гэһэн шиидхэбэри худөөгэй ажалшадай хамтын суглаан дээрэ абтаһан байгаа.

Шара-Азаргын сельскэ Советэй гүйсадкомой түрүүлэгшэ С. Б. Содномоз, эндэхи совхозой парткомой секретарь Ф. Л. Митронов, КПСС-эй райкомой секретарь Н. Б. Будаев гэгшэд архидалгагүй байдалай һайн һайхан талануудтухай үшөө дахин лаблан хэлэжэ, ажалшадай дэмжэлгэдэ хүртэһэн байха юм.

Советэй мэдэлэй бусад эмхи зургаануудтаа үнгэрһэн жэлэйнгээ түсэбүүдые дүүргэн өсын түсэб 108,5 процент дүүргэгдэнэй. Гэбэшье тэдэнэй хүдэлмэридэ дутагдалнууд олон гэжэ элиндхэлшэ тэмдэглэбэ.

Хүн зонһоо малай арһа, мяха, нооһо тушаан абагшадай үгы дээрэһээ энэ шухала һайн һайхан талануудтухай үшөө дахин лаблан хэлэжэ, ажалшадай дэмжэлгэдэ хүртэһэн байха юм.

Советэй мэдэлэй бусад эмхи зургаануудтаа үнгэрһэн жэлэйнгээ түсэбүүдые дүүргэн хэй. Шара-Азаргын лесничество түсэбөө 120 процент, ажалшадта кино харуулха түсэб Шара-Азаргада 132 процентдэ, Ёнгорбойдо —117 процентдэ хүргэгдөө. Улад зонһоо захил тушаан абажа дүүргэдэг комплексно пунктнууд илангаяа һайнаар худэлөө. Тиин Шара-Азаргада 100,1 процент, Нуртада 250 процент тэдэ пунктнууд түсэбөө дүүргэнхэй.

Гэбэшье шиидхэгдээгүй асуудалнууд бии.

Үйлсэнүүдэй һайндэр үнгэргэхэ хэрэггтэ Енгорбой тосхон һуларр бэлдээ. Эндэхи һургуулиин үйлсэ муухай, дал, хотон болон бусад хубиин барилгануудай дүндуур гаргагданхай. Энэл тосхоной Соёлой байшан соо хуйтэн.

Тосхонуудай ажалшад болон алба хаагшадай дунда ниитын журам хазагайруулагшад үшөөл дайралдаһаар. Ажалдаа хайша хэрэгээр хандадаг заримашууя Закаменск хотоор зайжа, ямар нэгэн ушараар архи олоҗо «домбодоод», нютаг нугынгаа нэрэ хүндэ бузарлажа, 11 хүн тэндэхи төлэрүүлгын газарта ороһон байна.

Жэжэ, хулиган ааша гаргажа, 15 хоногоор эрхэеэ хаһагдаһан 6 хүн, яла түлэһэн 11 хүн байба. Харгын гэнэ усалта ушарнууд мүн лэ үзэгдэһөөр.

Үгэ хэлэгшэд сельпогой магазинуудта, илангаяа үхибүүдэй сельскэ Совет-газар дээрэ Ен- оршодог. Тэрэ 1987 ондо, дунгүүдые тухай Ша- сельскэ Советэй үүлэгшэ С. Б. нигэйнгоо ажалсуглаан дээрэ оогоо дурдаһан

зоной һуудал уулха, ажалтэйгээр ажалгаргагдаг

аминай райконуудта адли эндэхи Советэй нара бүри хоёр ажалшадые ар хангаха хэаншалта болонсовхозые шофын продснабай д бүхы гүүрэ, малшад торнуудай мөргболоһоор үнисАзаргада авсм Тэрэнь мүн ойка байдаг. бараанай эрьлодэй академическэ театр, «Терпсихора» гэжэ хореографическа нэгэдэл искусствын заншалта һайндэрые эмхидхэһэн байгаа.

Ородой классическа, гадаадын оронуудай ба мүнөө ертэй репертуарай эрхим бүтээлнүүдые хотын олон мянган залуу хүнүүд хараа. Москвагай, Ленинградай, Пермиин, Казаниин, мүн тэрэшэлэн Болгариин, Польшын ба Монголой түрүү артистнуудай бэлиг шадабаритай хүдэлмэришэд, студентнүүд, һурагшад танилсаа. Үхибүүдэй болон эдиршүүлэй хүгжэмэй долоон хоногоор фестиваль түгэсэбэ.

(ТАСС).

РНО БА БАЛЕТНЭ ИСКУССТВЫН ФЕСТИВАЛЬ

Оперно ба жэл фестиваль гэһэн ородской комиболон ба-

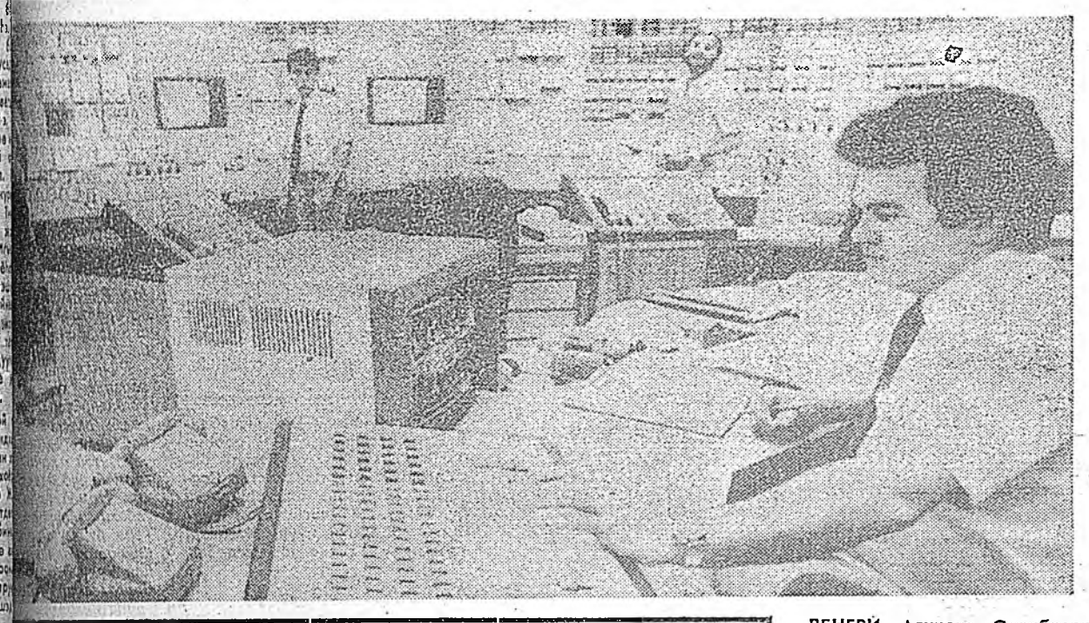

ВЕНГРИ. Агууехэ Октябриин 70 жэлэй ойн баярай урда тээ республикын арадай ажахыда тон ехэ удха шанартай Пакшска АЭС-эй дүрбэдэхи энергоблок болзорһоо урид ашаглалгада тушаагдаа һэн. Энэ жэлдэ станци 10 миллиард киловатт-час электрын эльшэ хүсэ үйлэдбэрилэн гаргаха гээд МТИ агентство мэдээсэнэ. Совет-венгер хани харилсаанай ашаар, аха дүү социалис бусад оронуудай кооперациин үндэһэн дээрэ атомна энергетикын энэ томо объектын барилга хэгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: АЭС-ые эрхилэлгын ба хинан шалгалгын пульт.

МТИ—ТАСС-ай фото.

ЭЛЛИГЕНЦИИН ҮҮРГЭ ТУХАЙ

ретическэ харва бодол шэнжэлэгдэнэ. Экономикые хүгжөөлгэдэ интеллигенциин үүргэ, мүн ниитын-политическэ ажабайдалда интеллигенциин эзэлдэг һуури тухай асуудалнууд удаадахи хоёр хубидань тайлбарилагдана. Хүн зоной оюун бодолой соёлые хүгжөөлгэдэ интеллигенциин үүргые улам дэрэшэлүүлхэ асуудал һүүлшынь хубида шэнжэлэгдэһэн байна.

Обществодо интеллигенциин дүүргэдэг үүргэ тухай авторай баримталһан хараа шугам ленинскэ политикын гол ёһонуудһаа, тэрэнэй түүхын һүргаалнуудһаа эхитэй байха юм. «Обществын ангиин хүсэнүүдэй ба политическэ бүлэглэлнүүдэй хүгжэлтые бусадһаа бодомжотойгоор, бултанһаа зоримгойгоор, эгэл зүбөөр харуулжа шададаг һэн тула интеллигенциин хадаа интеллигенциин гэжэ нэрлэгдэнэ». «Эрдэм мэдэсэтэй, соёл болбосоролтой, мэргэжэл түгэс хүнүүдэй хүтэлбэрилхы зүбшөөл болон заабаригүйгөөр байхын аргагүй» гэжэ В. И. Ленин институтай доо- эрдэмэй кан- Осинскиин ном В. И. Ленинэй Ингэй хэблэлээр

И. И. Осинскиин ном соо оюун бодолой соёлой хүгжэлтэдэ интеллигенциин дүүргэжэ байһан үүргэ дүүрэнээр харуулагдаа. Интеллигенци өөрынгөө хүдэлмэреэр оюун бодолой үнэтэ бүтээлнүүдые байгуулжа, ажалшадые һурган хүмүүжүүлнэ, гэгээрүүлнэ, тэдэнэй дунда политическэ, эрдэм ухаанай, техническэ, эстетическэ мэдэсэ дэлгэрүүлнэ, ойлгуламжын хүдэлмэри ябуулна.

Манай һанахада, ном соо зарим дутуу дундануд бии хаш. Энэ ном-монографиин научна коммунизмаар студентнэрэй үзэхэ һуралсалай пособи хадань теоретическэ хуби соонь «ангигүй общество» ба «социальна талаар нэгэ түрэлэй общество» гэһэн ойлгомжонуудые тодоор тодорхойлхо байгаа. КПСС-эй XXVII съездын материалнууд соо тэмдэглэлэнэй ёһоор, ангигүй общество гол түлэб социализмын үедэ, харин социальна нэгэ түрэлэй общество имагтал гүйсэд илаһан коммунизмэнь эрхэ байдалда бии болохо. Эдэ үгэнүүд обществын гол ангинуудта хабаатай. Интеллигенци социальна онсо шэнжэтэй анги һэн тула үшөө үни удаан саг соо бии байха. Социализмын хүгжэлтын эгээл дээдын шатада ухаан бодолой болон бар хүсэнэй ажалай хоорондохи илгаагай үгы шахуу болоходо, интеллигенци гэһэн булэг байхяа болихо. Энэ ном соо элдэб үндэһэ яһатанай интеллигенци шэнжэлэгдэбэшье, яһатан бүхэндэ хабаатай онсо илгаануд тухай хэлэгдээгүй байна.

И. И. Осинскиин монографи методологическа талаараа һайнаар бэшэгдэжэ, социалис обществые нарижуулгада интеллигенциин дүүргэжэ байһан үүргэ хүсэд дүүрэнээр харуулагдаа. Тиимэһээ научна коммунизмын курс шудалалгада, мүн партийна һуралсалда энэ ном аша үрэтэйгөөр хэрэглэгдэхэ аргатай.

Г. БАЛХАНОВ,
философиин эрдэмэй доктор, профессор.

ЭНГЕЛЬС ТУХАЙ

Нижне-Волжскэ хэблэлэй барлан шаар хүдэлдэг байһан, мүнөө пенсидэ байдаг Василий Лепилов номой автор юм.

Энэмнай хадаа Карл Маркс, Фридрих Энгельс хоёрой ажабадал ба хани барисаан тухай, үхибүүдтэй яажа харилсадаг тухайнь хөөрэһэн, бага классуудай һурагшадта зорюулагдаһан орон соохи уран һайханай эгээн түрүүшын ном болоно ха гэжэ библиографууд тоолоно.

Василий Лепилов үйлэдбэри дээрэ 43 жэл худэлөө юм.

(ТАСС).

ШЭНЭ ОРШУУЛГАНУУДЫА

Сергей ЕСЕНИН

АДУУН

Ногоон гүбээнүүдээр адуун һүрэг бэлшэнэ,
Нойрмог дундаа хамараа татааднье абана.
Удхэн һаглагар дэлһэнь хиидэн унжана,
Үндэр эрьеһээ уһа руу дүрэнь унана.
Тогтомол нуурта толгойнуудынь шэшэрэн үзэгдэнэ,
Толотоһон һара мүнгэн хазааараар бүгуулидана.
Ехээр сошоһондоо, оойэдынгоо һүүдэрһээ хулжана,
Ерэхэ үдэрые угтаһаншуугаар дэлһээрээ даллана.

* * *

Хабарай үглоо моридой шэхэндэ жэнгирнэ,
Халууе зүгнэһэн түрүүшын батагана үзэгдэнэ.
Тэнигэр үдэрэй үнгэржэ ошохын тэндэхэнэ
Тэшэ ядаһан дошхон эмнигүүд удьхэлэлдэнэ.
Хатуу туруудайнь абяан холуур сууряатана,
Хагдатай ногоон соогуур тунан аалидана.
Тохой дээгүүр мүшэд сабшалдан носоно,
Тоогүй олон боргооһод бүтүүрэн сайрана.

* * *

Наран шэнгэжэ, аалин байдал тогтоно,
Нааданхай жэмбүүрээрээ эдуушан аялга татана.
Номгорһон гүүнүүд духаняа нилүүлэн шагнаархана,
Нюуртаа бүдэнтэй хүбүүсгэйн дуунда атаархана.

Харанхы үдэшын шүүдэр
Халаахай дээгүүр ялалзана.
Хатаһан бургааһа түшоод,
Харгын хажууда зогсоноб.
Гэрэлтэһэн һарын толон
Гэрэймнай ороидо тудана.
Шэмээгүй холоһоо гүргалдайн
Шэнхинэхэ абяан дуулдана.

Хүйтэндэ пеэшэнгэй дэргэдэ
Хүлөө шаруулһандал зохид.
Өохэн дэнгүүдтэл хуһэд
Өодоо шэглэн зогсонод.
Нүгоо тээ, хаанашьеб саана
Нойрмог һүниин харуулшэн
Гартаа бариһан мунсаараа
Газар тоншоод абасагаана.

Жэгтэй аялгань моридой уралые хүндэнэ,
Жинигама ногоотой нуга руу һанааень татана.
Амгалан һүни, үдэрыешни магтан дуулахадаа,
Аба оромнх, шамаяал һанажа ябанам даа.

Гай тодхоргүй, шэг шэмээгүй орон руу
Ганса нэгээрээ субаһаар ошожол байналди.
Өодэгүй муухай зоори хогшолоо һугабшалаад,
Өороошье удангүй тэрээ руу галгижа магадби.
Зүрхэндэм дүтэ сагаан хуһан тужануудни!
Зоолэн элһэтэй таланнуудни! Газар дайдамни!
Таанараа үнэхөөр өрхижо ошохо болоходоо,
Тамалагдан гажаржа, тэсэнгүй уйдахалби даа...
Энхэргэн сэдьхэлһээ хүдэлһэн хүнэй зүрхэн
Энэ дэлхэйдэ намда юуһнээшье харамтай.
Һаглагар набшаһаяа намируулан һүүдэртүүлһэн
Һаруул булагай эхинэй уляаһад хайратай,

Аали номгондо ехээр бодолгото болоолби,
Ажаябадал тухайгаа олон дуушье зохёоголби.
Энэ хүлгөөтэ дэлхэйн нимгэн эльгэн дээр
Энхэ мэндэ, амисхаалан ябаһандаа жаргалтайб.

Басагад, эхэнэрнүүдтэй үелэн, һайса таалааб даа,
Баглагар сэсэгтэй зүлгэ дээгүүршье хульбэроолби.
Тон дүтөөр һанагдаха дүүнэр — ан амитанайнгаа
Толгойень нэгэшье удаа сохижо үзоогүйлби.

Нүгөө тэрэ дайдадамнай һоогүүд надхахагүй,
Нюдэ баясуулма таряалан долгиёо туухагүй.
Бүрэнхы һүлэмхи ороной богоһон дээрэ
Бүхы бээрээ доһолон, үнэхөөр жэхынэлби.

Нютаг урилан ошохо үноөхи газартамнай
Нойтон шүүдэртэй нуга байхагүй — мэдэнэлби.
Эгээл тиимэһээ дэлхэйн хурьһые хээпэжэ,
Эбтэй хамта ябаһан хүнүүдээ энхэрнэлби.

ХОРИН ЗУРГААН ТУХАЙ БАЛЛАДА

Эрхим уран зураача Г. Якуповта үнэн сэдьхэлһээ

Шүлэгшэн, дуугаа ши
Шэрүүдхэн дабтыш.
Сэнхиигшэ тэнгэреэр
Сууряатуулыш.
Далайшье баһал
Дабхасуулан
Долгиёо туугаа.
Тэдэшни
Тэбхэр 26
Тэмсэлшэд байгаа.
Эндэхи булашань
Элһээр дарагдахагүй.
207-дохи модондо унаһаниинь
Хосорон мартагдахагүй.
Эбхэрэгшэ далай дээгүүр
Эртын манан тунана.
Элһэн сооһоо, харыш,
Эрэлхэг Шаумян бодоно.
Булаша дээгүүр
Бурьялна тооһон.
Үшөө 50
Үһөотэ гарнууд
Хүрьһэеэ түрин
Хүдэроор гараа.
Хамтадаа 26 байгаа,
26.
Үбсүүгээ һэтэ буудуулһан,
Үгы һаа хажууһаа шархатаһан
Тэдэнэр иигэжэ дабтанад:
«Тэсэхэ аргамнай һалаа,— гэнэд,—
Бүтүү манатай байгаандань
Бакугаа ошожо харахамнай,
Аглаг номин Азербайджанай
Амар мэндыень мэдэхэмнай».

. . . . . .

Һүлэмхи һара монсогор жэмэстэл,
Һүниин огторгойгоор мухарина.
Далайн долгинууд эрьеэ нэшэн,
Дахяад гэдэргээ сухарина.
Иимэ манатай бүрхэг һүни
Эрэлхэг тэмсэлшэдые асарһан юм.
Эзэмдэгшэ Англиин бүлэгоорхин
Эндэ тэдэнэние алаһан юм.
Эрхэ сүлөөтэ коммунизмын туг доро
Эбтэйгээр жагсаа тумэн арад.
Хархис засагай һуурине бутарган,
Хатуугаар тэмсээ хүдэлмэришэд,
таряашад
Тэндэ Россида
Тэһэ баяжагшадай дайсан—
Тэмсэлшэ шударгы
Эсэгэмнай
Ильич байгаа.
Эндэ, Зүүн зүгтэ,
Эрэлхэг
26.

Үнгэрһэн ёрото
18 онико
Үри зурхөөрөө
Аргагүй һананалди.
Бүхы оронуудай
Буржуанар
Бууудаһан юм тиихэдэ
Азербайджаниие.
Коммунада хэһэн сохилтонь
Хоротой байгаа.
Хиирэһэн дайсадта
Хизаарнай булаалгаа.
26 тухай
Хохидолто мэдээн таваад,
Зүрхэ сэдьхэлнай
Зэбүүрхэлээр билтараа.
Хайлама халууи
Красноводскын саана
Хайран күбүүдые абаашаад,
Хайра гамгүй зобоожо,
Һэлмээр сабшажа,
Һэтэ буудажа,
Улаан элһэн дээр
Унагаагаа.
26,
Тэдэшни
Тэбхэр 26
Тэмсэлшэд байгаа.
Эндэхи булашань
Элһээр дарагдахагүй.
207-дохи модондо унаһаниинь
Хосорон мартагдахагүй.
Эбхэрэгшэ далай дээгүүр
Эртын манан тунана.
Элһэн сооһоо, харыш,
Эрэлхэг Шаумян бодоно.
Булаша дээгүүр
Бурьялна тооһон.
Үшөө 50
Үһөотэ гарнууд
Хүрьһэеэ түрин,
Хүдэроор гараа.
Хамтадаа 26 байгаа,
26.

Һүниин Баку
Һүлэмхеэр харагдоно.
26 һүдэр
Холодонгүй
Ходо үзэгдэнэ.
Тэсэхэ һанаамнай,
Тэбшэхэ дуумнай
Тэдээн тухай.
Энэ шуурааашамнай
Эршэдэһэн һалхин бэшэ,
Шаумянай хэлэгые
Шагналши һайса:
«Джапаридзе, шимни
Дабхаряатай нюдөөрөө
Даамайгаар харыш даа:
Ажалшад хилээмэтэй,
Аха һанаха нефтьмнай
Албандаа хэрэглээтэй.
Онгосо, паровозууд
Олоороо субалдана.
Урда таподань
Улаан манай одод
Урматайгаар хадаатай харагдана».
Джапаридзе харюусана:
«Даамай һайхан мэдээ
Дуулахада аятай байнал даа,
Хүдэлмэришэ ангимнай
Хүдэр гараараа
Кавказ нютагаа
Хатуугаар бариналь даа.
Һүлэмхи һара монсогор жэмэстэл,
Һүниин огторгойгоор мухарина.
Далайн долгинууд эрьеэ нэшэн,
Дахяад гэдэргээ сухарина.
Иимэ манатай бүрхэг һүни
Эрэлхэг тэмсэлшэдые асарһан юм.
Эзэмдэгшэ Англиин бүлэгоорхин
Эндэ тэдэнние алаһан юм»
Эрхэ сүлөөтэ коммунизмын туг доро
Эбтэйгээр жагсаа тумэн арад.
Хархис засагай һуурине бутарган,
Хатуугаар тэмсээ хүдэлмэришэд,
таряашад.

Тэндэ, Россида
Тэһэ баяжагшадай дайсан —
Тэмсэлшэ шударгы
Эсэгэмнай
Ильич байгаа.
Эндэ, Зүүн зүгтэ,
Эрэлхэг
26,

Огторгойн үнгэ
Улам бүри сэнхирлэнэ.
Ошоһон һүүдэрнүүдэй
Ута хөөрэлдөөн түгэсэнэ.
Һаншагаа соо буудуулһан,
Һаруул сээжэеэ нэбтэлүүлһэн
Уладуудай бусаха зам
Уйдхарта Ахч-Куйма юм.
Шүлэгшэн, дуугаа ши
Шэрүүдхэн дабтыш.
Сэнхиигшэ тэнгэреэр
Сууряатуулыш.
Далайшье баһал
Дабхасуулан
Долгиёо туугаа.
Тэдэшни
Тэбхэр 26
Тэмсэлшэд байгаа.

Ч-Р. НАМЖИЛОВ оршуулба.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТАСС • АПН

ХАНИ БАРИСААН БЭХИЖЭНЭ

НЬЮ-ЙОРК. СССР-эй медициныи худэлмэрилэгшэдэй профсоюзай делегаци эндэ ерэбэ.

Американ болон совет арадуудай хоорондохи хани барисаас, үгэеэ ойлголсолгые бэхижүүлгэ хадаа совет делегациин албаная хэрэгээр ерэлгын гол үрэ дүн болоно гэжэ Аляскын университедэй дэргэдэхи «Аляска-Сибирь» гэжэ проектын директор Тед Мала ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдэуулээ. Манай оронуд ханилан нүхэсэхэ ёһотой. Совет хүтэлбэрилэгшэ Михаил Горбачевой Мурманскда хэлэһэн үгэ бидэнэй эурхэ сэдьхэлые ханааба. Нэн түрүүн амгалан тайбан байдалда түби дэлхэйн Арктическа районуудай ерээдүйе тэрэ һайнаар хараһан байгаа. Тиимэһээ СССР-эй түлөөлэгшэдэй Аляскада ерээд байха үедэ гансал элүүрые хамгаалгын бэшэ, мүн дайн ба эб нарамдалай гол асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа. Манай университедэй СССР-эй Наукануудай академиин Сибирин отделенитэй тогтооһон али алиндань ашатай туһатай харилсаа холбоон энэ талаар һайн жэшээ болоно гэжэ американ эрдэмтэ тэмдэглээ.

Аляскын элдэб городуудаар манай аяншалга штадай ниитын эмхинүүдтэй, тусхайлбал, Аляскын олониитын элүүрые хамгаалгын нэгэдэлтэй харилсаа холбоогоо бэхижүүлхэ зорилготой байгаа гэжэ делегациин гэшүүн Н. Н. Воробьева хөөрэбэ. Хоёр талые һонирхуулһан үргэн олон асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ, дүй дуршэлөө халан абалсаа, холбоо барисааг хүгжөөлгын харгы замууд хараалагдаа. Совет хүнүүдые хүндэмүүшэ халуунаар үгталга, СССР-тэ боложо байһан хубилгаа шэнэдхэлгэдэ американецуудай һайнаар хандалга зүрхэ сэдьхэлдэмнай мартагдашагүй дурасхаал үлөөбэ.

Гансал медицинэдэ хабаатай асуудалнууд туршаа хэлэхэ болоо һаа, хүнэй бэе махабадта хүйтэнэй ямараар нүлөөлдэг байһан тухай, Арктикын сагай уларилда ямараар эдеэлхэ байһан тухай, алкоголизмтай тэмсэл тухай асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулбабди гэжэ СССР-эй Наукануудай академиин Сибирин отделениин институдуудай нэгэнэй эрдэмтэ-секретарь В. Н. Давиденко тэмдэглээ. Энээнэй тула зорюута Аляскада ерэһэн Канадын Манитоба провинциин университедэй эрдэмтэд энэ научна худэлмэридэ хабаадаба.

ШЭНЭ ПАРТИ

ЛОНДОН. Алтарма үнгэтэй дүрбэн булан хадаа Великобританиин шэнэ партийн — социал-либеральна демократуд (СЛД) гэдэг партийн һүлдэ болоно. Либеральна ба социал-демократическа партинуудай хүтэлбэрилэгшэд Д. Стил, Р. Макленнан пресс-конференци дээрэ соносхоо.

Хэблэлэй тэмдэглэһэнэй ёһоор, һүүлэй жэлнүүдтэ политическэ оршон байдалда нэгэдэжэ, тэмсэдэг эдэ хоёр партийн нийлэн нэгэдэһэнэй ашаар «гурбадахи политическэ хүсэн» мүндэлһэн байгаа. Айхабтар орёо зүрилдөөтэй байһыень, тус асуудалнуудаар горитой ехэ дутуу дундануудай ушаржа байһые эдэ хөөрэлдөөнүүд харуулба.

Шэнэ партида ёһотойл асуудалнууд һаял табигдажа байна гэжэ нютагай хэблэл тоолоно. Хүтэлбэрилэгшые һунгаха, ажал ябуулганууудай удаан болзорой стратегии, саашанхи һунгалтанууд тухай тэмсэлэй тактика зохёохо гээшэ зүблэхэ зүйлэй гол асуудалнууд болоно. Энээнтэй дашарамдуулан, социал-либеральна демократууд гэжэ партийн хүтэлбэрилэгшэд ехэ туршалганууда орохо байна.

ЗҮБШЭЛЭЛГЫН ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

ВЕНЭ. Европодо Атлантикаһаа Ураал хүртэтэр зэбсэгтэ хүсэнүүдые, юрын буу зэбсэгүүдые хороохо тухай ерээдүйн хөөрэлдөөнүүдэй мандат зохёохо талаар Варшавска Договорто, НАТО-да хабаадагаг гүрэнүүдэй зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүдэй үндэһөөр ээлжээтэ уулзаалга эндэ болобо.

СОВЕТ ВЫСТАВКЭ

ДЕЛИ. Индидэ СССР-эй фестиваль үргэлжэлһөөр, Республикын эгээл томо ехэ хотонуудай нэгэн болохо Бомбейдэ ажаһуугшад Советүүдэй ороной искусстватай, совет ниитэ ехэ уран зураашадай скульторнуудай зохёолнуудтай танилсаба. «Октябряар мүндэлһэн искусство, «Третьяковско галерейн суглуулбаринн совет скульптура» гэһэн экспозици Дж. Неругэй нэрэмжэтэ түбэй уулам һаруул залнууд соо нээдэбэ. Махараштра штадай правительствын гэшүүд, үргэн ниитэ улад зоной түлөөлэгшэд выставкэ нээлгын баяр ёһололдо хабаадаба.

Дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис үрэнэй баатаршалгата түүхые, тэрэнэй арадуудай мүнөөдэрэй байдалые, эб найрамдалай ба хүгжэлтэ дэбжэлтын аша туһада зохёон байгуулхы ажал хэжэ байһан олон үндэһэ яһанай арадууд тэрэнэй түүхые элирхэйлэн гэршэлнэ гэжэ Индиин мэдээжэ уран зураача Мадхао Рао выставкэ нээлгэдэ үгэ хэлээ.

Индидэ СССР-эй фестиваль үргэлжэлһөөр. Һаяын сагта ороной урда хубидахи Мадрасай хүн зон «В. И. Ленин» гэжэ уран зурагай, фотодокументнүүдэй выставкэ һонирхон хараха байна. Бангалорто Джайпурта, бусад хотонуудта уран зурагай элдэб экспозицинууд дэлгэгдэхэ. Дели болон Калькуттта хотонуудта ажаһуугшад совет баледэй артистнуудтай, хүгжэмтэ коллективүүдтэй уулзахые бэлдэнэ.

БЭШЭГ ООН-до ТАРААГДАА

НЬЮ-ЙОРК. СССР-һээ ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ А. М. Белоноговой ООН-ой Генеральна секретариин нэрэ дээрэ эльгээһэн бэшэг соо химическэ зэбсэг тухай баримтануудые олон талын халан абалсаха байһан тухай хэлэгдэнэ. Энэ бэшэг ООН-до тараагдаа. Химическэ зэбсэг бүрин хусэдөөр хорихо, үгы хэхэ тухай уласхоорондын конвенци дары түргөөр оруулагада, тусхайлбал, уласхоорондын хиналтын асуудалнуудые бодотоор шиидхэлгэдэ, мүн этигэл найдалай оршон байдал байгуулгада нүлөөлхэ юм гэжэ документ соо заагдана. Конвенци тушаа хөөрэлдөөнүүдые хэжэ байһан гүрэнүүдэй объектнүүд дээрэ нимэ-мэдэсэлнүүд тараагдаха ёһотой. Эдэ хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаагүйшье гүрэнүүдтэ нимэрхүү мэдээсэлэй дуулгагдаа. Һаань, түһатай байха гэжэ бэшэг соо хэлэгдэнэ.

СОЁЛОЙ ҺОНИН

ЭХЭНЭР ХҮНЭЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын һайндэрые угтуулан, Хори тосхоной соёлой байшанда «Басагад, эжынэр, төөдэйнэр, хаба шадалаа туршая» гэжэ конкурс эмхидхэгдэһэн байна. Мартын 5-най үдэшын 7 саг багаар соёлой байшангай харалгын залда зон олоороо сугларба.

Конкурсдо 6 төөдэй, 7 эжы, 6 басаган хабаадаба. Үндэр нахатай төөдэйнэрые дурдабал, Ф. В. Павлова, А. Т. Чимитдоржиева, О. Д. Шойропова, М. В. Романова, В. Н. Стрекаловская, Л. П. Белоусова гэгшэд болоно. Тэдэ булта үхибүүдээр, аша зээнэрээр олон, улад зондоо күндэтэй ажалай ветеранууд юм. Төөдэйнэр нэн түрүүн пельменүүдые хэнэн байна. Удаань куклануудые хуурайлха, орёохо шадабарияа хүн бүхэниинь харуулба. Тиигээд үлгын дуу гүйсэдхөө. Эндэ ородооршье, буряадаршье һайхан дуунууд зэдэлбэ. Ород арадай частушкануудые, буряад ёохорой дуунуудые гүйсэдхэлгэнэй болоходо, конкурсдо хабаадагшад тоогуй олон дуунуудые мэдэхэ байнаная гэршэлбэ. Конкурсын түгэсхэлдэ ээрынгөө гараар оёһон нооһон ойм̂о, бээлэй, ондоо бүтээлнүүдые төөдэй бүхэн олондо харуулжа, сэгнэлтэнүүдтэ хүртэһэн байна. Дүнгүүдые гаргалганай болоходо, М. В. Романова илаба гэжэ элирбэ.

Эжынэрэй конкурсдо дотоодын хэрэгэй таһагай паспортистка А. Д. Пунцыкова, тоһоной заводой тоо бүридхэгшэ Д. Ш. Сельверова, арадай гэгээрэлэй таһагай методистка Л. Н. Ихинова болон хамта дээрээ 7 эхэнэр мүрысэбэ. Мүрысэгшэд сэсэгүүдые нэрлэһэн, эрэшүүлэй зүүдэг галстук уяһан, онтохонуудай голгоройнуудай (Аленушка басаган, Баба-Яга, Карабас-Барабас гэхэ мэтэ) хубсаһа богони саг соо түхеэржэ, харагшадай дундаһаа шэлэһэн эрэ хүндэ үмдэхүүлһэн, бүлэг бүлэг харагшадые эмхидхэжэ, дуу гүйсэдхэһэн байна. Энэ мүрысөөндэ Д. Ш. Сельверова илаба.

Энэ үдэшэ үшөө 6 басаган мүрысэһэн юм. Хэд бэ гэбэл, үхибүүдэй библиотекые даагша Е. Ермакова, соёлой-гэгээрэлэй училищиин һурагшад Т. Дудко, Е. Якайтес, Хориин 1-дэхи дунда һургуулиин 10-дахи классай һурагшад С. Шильникова, Е. Горсткова, энэ һургуулиин ахалагша пионервожата М. Полхосова гэгшэд болоно.

Ерээдүйн эжынэр, гэрэй ээзэн эхэнэрнүүд — залуу басагад хубсаһа хэр сэбэрээр угаадагаа, эдеэ хоол хэр амтатайгаар бэлдэжэ шададагаа, кукрагай-гоёон шэмэглэлгын мастерскойе даагша Д. Л. Нимаев һунгагдаһан байгаа. Жюригэй гэшүүдээр РСУ-гай начальник А. А. Завадский, районно больницын отделениие даагша Г. С. Самбатов, «Шэнэ Үдэ» газетын редакторай орлогшо Л. М. Цыремпилов, архитектор А. Ц. Цыренов, Улаан-Удын соёлой-гэгээрэлэй училищиин багша В. Н. Коноваленко гэгшэд һунгагдаһан юм. Жюри мүрысэгшэ бүхэндэ тодорхой зүб сэгнэлтэ үгэһэндөө мүрысэгшэдтэшье, харагшадташье һайшаагдаа.

Мүрысөөнүүдэй хоорондохи забһарлалганууудай үедэ бүхы эхэнэрнүүдые Мартын 8-аар амаршалганай багахан концерт болобо. Тэрээндэ КПУ-гай һурагша Т. Слепнева, үдэлмэрилэгшэн В. Овчинников, тус соёлой байшангай дуунай үхибүүдэй бүлэг, баянист В. Демышев болон бусад эдэбхитэйгээр хабаадаа.

Конкурсдо хабаадаһан бүхы эхэнэрнүүдтэ һайндэрэй бэлэгүүд, баглаа сэсэгүүд барюулагдажа, һайхан үгэнүүд олоор хэлэгдэһэн байна. Сэдьхэлээ амаранги, аргагүй баяртай улад зон аяар һуниин тэн багаар тараа һэн.

С. ГАЛДАНОВ.
Хориин районно соёлой байшангай директор.

АГИТБРИГАДЫНХИДАЙ СЕМИНАР

Арадай уран бэлигэй болон соёлой-гэгээрэлэй үдэлмэриин республиканска научно-методическа түбэй түлөөлэгшэдэй эдэбхеэр һаяхан Улаан-Удэ хотодо соёлой нүүдэл эмхи зургаанууд болохо агитбригадануудай үдэлмэрилэгшэдэй семинар үнгэргэгдэбэ. Хоёр үдэр соо үргэлжэлһэн семинарай үдэлмэридэ республикын 14 районой соёлой таһагуудай түлөөлэгшэд хабаадалсаа. Тэрээн дээрэ үдөөгэй ажалшадые соёлой талаар хангаха хэрэгтэ ушардаг зарим тэдэ эмхидхэхы, мүн коллективүүдэй зохёохы ажалые нарижуулха тушаа асуудалнууд харагдаба.

Семинарай үдэлмэридэ республикын Госагропромой автомобильна транспортын таһагые даагша Б. Б. Бахрунов, тоһо түлишын талаар харюусалгата түлөөлэгшэ А. В. Федоров гэгшэд хабаадалсажа, соёлой үдэлмэрилэгшэдэй олон асуудалнуудта харюусаа. Тэдэнэр районуудай соёлой таһагуудай автоклубай машинануудые заһабарилха, тоһо түлишөөр хангаха тушаа хөөрэһэн байна. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, «Автоклуб хубилган шэнэдхэлгын эрхэ байдалда» гэһэн төмээр ажалайнгаа дүй дүршэл халан абалсалгын үргэн ехэ хөөрэлдөөн соёлшодто ехэ туһатай байгаа.

Семинарай һүүлшын үдэр практическа хэшээлнүүд үнгэргэгдэжэ, автоклубуудай үдэлмэрилэгшэд «Хабарай үдэр жэл тэжээдэг» гэһэн агитбригадануудай тарилгын үедэ хэрэглэхэ сценари гүйсэдхэжэ һураба.

Н. ДАНСАРУНОВА,
РНМЦ-гэй үдэлмэрилэгшэ.

СОЁЛОЙ ШЭНЭ БАЙШАН

Хойто-Гол... Зүүн Саяанай эгээл шорон шобхо өрьёлнуудай хормойдо түбхинэһэн холын нютаг юм. Аласай зугһөө мандаһан шаргал наранда сэбдэг мульһэтэ орьёлнууд томо түүдэгэй гал дүлэн мэтэ улаан зүһэтэй болодог, харин баруун зүгтэ наранай жаргахада, баһал хүнэй хараса татама, һүр дарама үзэгдэл болоно.

Энэ нютаг хадаа Туранай совхозой түб боложо, һүүлшын табан жэлэй туршада ехэхэн барилганууудаар шэмэглэгдэжэ, шарай түхэлөө хубилганхай. Совхозой ажалшад өөһэдөөшье олон гэр байрануудые барина. Мүн совхозой барилгашадшье жэлдээ дүрбэ-табан хоёр байратай гэрнүүдые бодхооно. Тиихэдэ хойто-голойхид соёлой байшантай болохоо үнинэй хүсэдэг һэн. Совхоздо үдэлдэг залуушуул хуушан, багахан клубта үсөөн ородог байгаа. Үнгэрэгшэ 1987 оной зунһаа совхозой долоон барилгашан соёлой шэнэ байшангые барижа эхилһэн юм. Барилгын проект совхозой хамтын суглаан дээрэ зүбшэгдэжэ, баталагдаһан ушартай. Иигэжэ барилгашад оройдоол долоон һарын туршада нютагаархинаа соёлой шэнэ байшантай болгобо. Совхозой прораб Б. Л. Маншеев, барилгашадай бригадын бригадир Р. Д. Билдуев, барилгашад Ю. Б. Маншеев, Ю. В. Маншеев, Ч. Л. Маншеев, Б. А. Малханов, Л. И. Малханов гэгшэд ажалдаа уран нариная хандажа, хүнүүдэй һанаанда хүрэмэ соёлой гуламта бодхообо.

Соёлой энэ гуламта район дотороо эгээн олон хүнүүдые багтааха байшан болобо.

Үглөөнэй наран дэгдэһээр дэгдэжэ, хойто мундаргануудай орьёлнууд улаан зүһээ бууран унтарна. Хойто-Голой соёлой шэнэ байшангай газаа хүн зон олон сугларанхай. Тэрэниие нээхын урда тээ Туранай совхозой директор сугларагшадай урда үгэ хэлэжэ, дайнай болон ажалай ветеран Ж. И. Манзаров Хойто-Голой дунда һургуулиин һурагша А. Билдуева хоёрто улаан утаһа хайшалха эрхэ олгобо. Тус соёлой байшан соо ороходомнай тон уужам, һаруул. Үндэр үнээтэй. Харалгын зал соо зөөлэн һандайнууд налуу шала дээрэ тодхогдонхой. Абяа һайнаар дамжуулдаг хэрэгсэлнүүд үнээдэ хэгдэнхэй. Зөөлэхэн толоор гэрэлтэдэг лаампануud ханаарнь үлгэгдэнхэй. Харин сценэ дээрэхи хүшэгэ оньһожоруулагдамал аргаар нээгдэдэг, хаагдадаг юм байна. Соёлой байшан соо сугларагшадай хубсаһаа тайлаха таһалга бии. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, мүнөө үе сагай эрилтэдэ хүрэмэ ёһотой соёлой байшан баригданхай.

Совхозой ажалшад иимэ гоё соёлой гуламта барюулха эрхэтэй байгаа. Тэдэнэр үнгэрбаруун зүгтэ наранай жаргахада, баһал хүнэй хараса татама, һүр дарама үзэгдэл болоно.

Энэ нютаг хадаа Туранай совхозой түб боложо, һүүлшын табан жэлэй туршада ехэхэн барилганууудаар шэмэглэгдэжэ, шарай түхэлөө хубилганхай. Совхозой ажалшад өөһэдөөшье олон гэр байрануудые барина. Мүн совхозой барилгашадшье жэлдээ дүрбэ-табан хоёр байратай гэрнүүдые бодхооно. Тиихэдэ хойто-голойхид соёлой байшантай болохоо үнинэй хүсэдэг һэн. Совхоздо үдэлдэг залуушуул хуушан, багахан клубта үсөөн ородог байгаа. Үнгэрэгшэ 1987 оной зунһаа совхозой долоон барилгашан соёлой шэнэ байшангые барижа эхилһэн юм. Барилгын проект совхозой хамтын суглаан дээрэ зүбшэгдэжэ, баталагдаһан ушартай. Иигэжэ барилгашад оройдоол долоон һарын туршада нютагаархинаа соёлой шэнэ байшантай болгобо. Совхозой прораб Б. Л. Маншеев, барилгашадай бригадын бригадир Р. Д. Билдуев, барилгашад Ю. Б. Маншеев, Ю. В. Маншеев, Ч. Л. Маншеев, Б. А. Малханов, Л. И. Малханов гэгшэд ажалдаа уран нариная хандажа, хүнүүдэй һанаанда хүрэмэ соёлой гуламта бодхообо.

Соёлой шэнэ байшангай газаа хүн зон олон сугларанхай. Тэрэниие нээхын урда тээ Туранай совхозой директор сугларагшадай урда үгэ хэлэжэ, дайнай болон ажалай ветеран Ж. И. Манзаров Хойто-Голой дунда һургуулиин һурагша А. Билдуева хоёрто улаан утаһа хайшалха эрхэ олгобо. Тус соёлой байшан соо ороходомнай тон уужам, һаруул. Үндэр үнээтэй. Харалгын зал соо зөөлэн һандайнууд налуу шала дээрэ тодхогдонхой. Абяа һайнаар дамжуулдаг хэрэгсэлнүүд үнээдэ хэгдэнхэй. Зөөлэхэн толоор гэрэлтэдэг лаампануud ханаарнь үлгэгдэнхэй. Харин сценэ дээрэхи хүшэгэ оньһожоруулагдамал аргаар нээгдэдэг, хаагдадаг юм байна. Соёлой байшан соо сугларагшадай хубсаһаа тайлаха таһалга бии. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, мүнөө үе сагай эрилтэдэ хүрэмэ ёһотой соёлой байшан баригданхай.

Совхозой ажалшад иимэ гоё соёлой гуламта барюулха эрхэтэй байгаа. Тэдэнэр үнгэрһэн 1987 ондо һу, мяха, нооһо гүрэндэ худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэнхэй юм. Үнгэрһэн жэлдэ совхоз 600 мянган түхэригэй олзо оруулаа.

Соёлой байшан нээлгын һайндэртэ районой ажахынуудай болон предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд уригдажа хабаадалсаа. Мүн тэдэнэр соёлой шэнэ гуламтада бэлэгүүдые бариба. КПСС-эй Түнхэнэй райкомой нэгэдэхи секретарь В. Б. Чимитов эндэ үгэ хэлэхэдээ, ажабайдалай алишье талаар хубилган шэнэдхэлгын замаар эршэтэй зорихыень туранайхидые уряалаа.

Сугларагшадта нютагай уран һайханай коллективэйхид хужарламаар концерт харуулаа.

Зүүн Саяанай үндэр мундаргануудай дунда үшөө нэгэ — соёлой «алтан мундарга» тодоржо, арад зоноо баясуулжа, ажабайдалыень гүнзэгы удхатай, уран һайхан болгохонь аз.

Ж. ЮБУХАЕВ.

УРАН ГАРТАН ХҮМҮҮЖЭНЭ

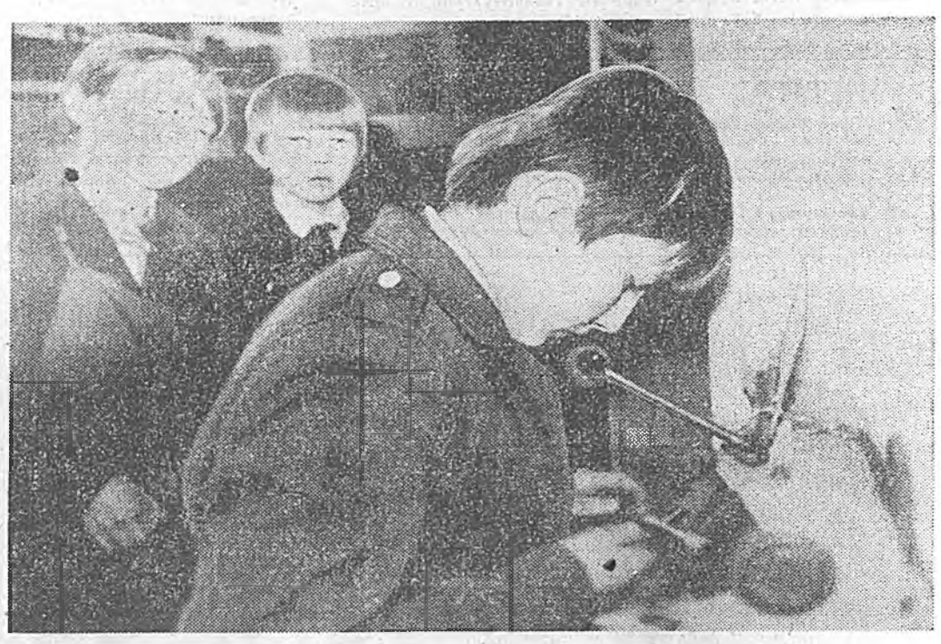

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һурагшад ажалайнгаа хэшээлэй үедэ станок дээрэ үдэлнэ.
Д. ЭЛЬЯСОВАЙ фототекст.

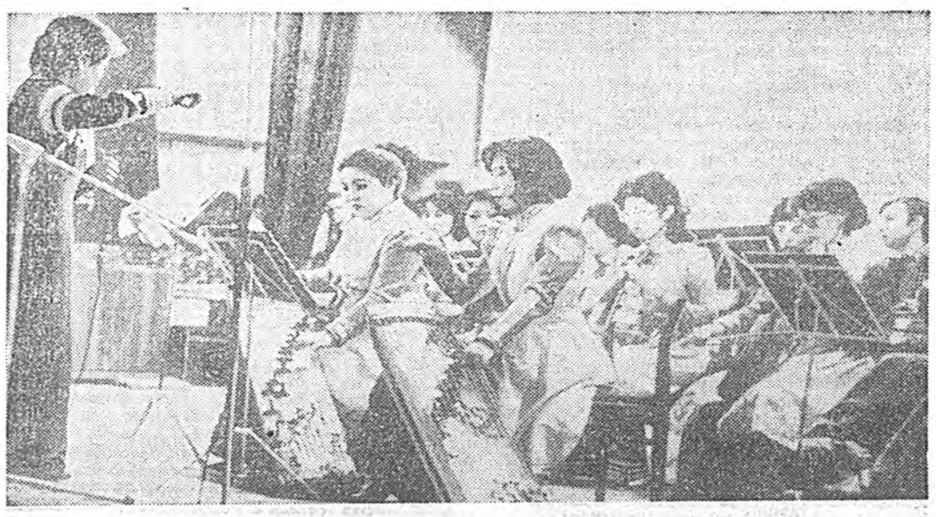

ЭЛДЭБ ЯҺАТАНАЙ ХҮГЖЭМ ЗЭДЭЛБЭ

Арадуудай инструментнүүд дээрэ гүйсэдхэгдэхэ хүгжэмэй һайндэр Улаан-Удэдэ болоо һэн. Һайндэртэ Хабаровскын, Шэтын, Эрхүүгэй, Кызылэй болон республикымнай эрхим коллективүүд хабаадаба. Концертнүүдэй дүнгүүдээр эрхимүүдыень нэрлэбэл, Улаан-Удын хүгжэмэй училищиин ятаг дээрэ наадагшадай ансамбль, үшөө хэдэн коллективүүд болоно. Хүгжэмэй һайндэрэй гол зорилгонь гэбэл, элдэб арадуудай хүгжэмтэй улад зониие олоор танилсуулга мүн. Газар нютаг бүриин айлшадаа олон тоото харагшад дулаанаар угтан абаһан байна.

Концертһээ ороһон бүхы мүнгэн Эб найрамдалай совет жасын мэдэлдэ дамжуулагдаба.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Хэжэнгын ансамбль наадана. 2. «Сибирский сувенир» ансамблиинхид. (ВСГИК).

Л. СИМОНОВ,
Улаан-Удын багшанарай 1-дэхи училищиин багша.
Ю. АВАЧЕВОЙ фото.

МҮНӨӨ ҺАРАДА АЙЛШАЛХА

Забайкалиин Ленинэй орденто сэрэгэй округой дуу, хатарай ансамблиин бүлэг артистнууд республикымнай хүдөө нютагуудаар концертнүүдээ харуулжа байнхай.

Росконцертын элдэб жанрай артистнууд һаяар айлшалхань. Жэшээлхэдэ, А. Лебедева Л. Погребинский хоёр шог ёгто, һургаал заабарита рассказуудые хөөрэхэ юм. Харин Т. Телегина совет поздүүдэй, уран зохёолшодой зохёолнуудые уншаха.

Ф. Мужканбарянай хүтэлбэрилдэг эстрадна бүлэг мүнөө сагай олон тоото дуунуудые гүйсэдхэхэ болоно. Уласхоорондын конкурсын лауреат баянист А. Гасин, бүхэсоюзна конкурсын лауреадууд Глыбина, Ельчик гэгшэд домбра, балалайка дээрэ наадажа, бэлиг шадабаряа республикымнай зондо харуулжа байна.

Гадна Молдавиин ССР-эй габьяата артистка М. Кодряну айлшалжа, һайхан дуунуудаараа улаан-удынхидые баясуулхань гээшэ.

Нарата Узбекистанай ниислэл хото Ташкентын циркын бүлэг артистнууд СССР-эй арадай артистка Н. Исаковагай хүтэлбэри доро һайхан харалга эмхидхэхэ юм.

Аха дүү Болгариин бэлигтэ дуушан Б. Киркоровой гүйсэдхэһэн дуунуудай бүгэдэ зондо, илангаяа залуушуулда, һайшаагдаха байһаниинь дамжаггүй.

Тиихэдэ республикымнай артистнууд ороной-ойгоо элдэб нютагуудаар концертнүүдээ харуулха байна.

Дуу, хатарай «Байгал» ансамблиинхид Захааминай районой ажалшадта концертнүүдээ харуулаад, мүнөө үедэ Эдын районой хүн зондо дуу, хатараа бэлэглэнэ. Энээнэй һүүлдэ Сэлэнгын районоор ябаха юм.

«Сэлэнгэ» ансамблиин дуушад, хатаршад Агын Буряадай автономито округой нютагуудаар айлшалжа байнхай.

«Ритмы Байкала» ансамблиин коллектив Байгал-Амарай түмэр харгын барилгашадые бэлиг шадабаряараа баясуулна.

Үхибүүдэй «Һолонго» гэжэ дуу, хатарай бүлэгэйхид Хурамхаанай, Баргажанай районуудай ажалшадые хангана.

«Баяр» гэжэ эстрадна бүлэгэй артистнууд Ивалгын районой нютагуудаар концертнүүдээ харуулна.

Эльбэ шэдитэн М. ба Д. Новиковтон Хяагта хотын хүн зониие «гохо, мэхээрээ» гайхуулжа байнхай. Удаань артистнууд районой хүдөө нютагуудаар ябажа, уран бэлигээ харуулха байна.

Г. РИНЧИНОВА,
филармониин үдэлмэрилэгшэ.

СПОРТ

ЗАНШАЛТА АРБАН ДОЛООДОХИ...

Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар «Интернационал» гэжэ уласхоорондын заншалта арбан долоодохи мүрысөөн һаяхан Монголой ниислэл —Улаан-Баатар хотодо болобо. Зургаан сроной, тусхайлбал, Болгариин, Польшын, Корейн Арадай-Демократическа Республикын, Румыниин, Советскэ Союзай болон Монголой суглуулагдамал командануудай зуугаад барилдаашад энэ ехэ мүрысөөндэ хабаадаһан байгаа.

Совет ороной суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдаһан манай республикын барилдаашад сооһоо Улаан-Удын 2-дохи ТЭЦ-эй барилгашан, спортын мастер Сергей Пашинский шалгаржа, 90 килограммай шэгнүүртэн сооһоо хоёрдохи һуури эзэлээд, мүнгэн медаляар шагнагдаба.

Спортын мастернууд Александр Бардаханов, Василий Баймеев гэгшэд өөһэд өөһэдынгөө шэгнүүрнүүдтэ гурбадахи һуринуудые эзэлээ. Спортын мастер Василий Миланханов 52 килограммай шэгнүүртэ табадахи һуурида гараба.

Мүнөө Красноярск хотодо ажаһуудаг нютагаймнай хүбүүн — уласхоорондын классай.спортын мастер Николай Иванов 130 хүрэтэр килограммай шэгнүүртэ илалта туйлажа, уласхоорондын заншалта наадананай чемпион болоһон байха юм.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ГУРБАДАХИ ДҮХЭРИГЭЙ НААДАН

Шайбатай хоккейгээр Буряадай АССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй гурбадахи дүхэригэй нааданууд үргэлжэлһөөр.

Энэ жэлэй мүрысөөндэ ЛВРЗ-гэй спортклубай команда илангаяа бата найдамтайгаар, эдэбхитэй һайнаар наадана. Тиигэжэ тэрэ арбан нааданда бултандань илаад, 20 очкотойгоор түрүү һуури эзэлнэ.

Эзлжээтэ наадануудта ЛВРЗ-гэй спортклубай команда дурбэн илалта туйлаба. Хүүргын түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой хоккеистнүүдтэй уулзахадаа, 8:2 тоотойгоор шүүгээ.

Һүүлээрнь тэдэнэр Закаменск хотодо нютагай «Металлургтай» наадахадаа, 6:2, 7:2 тоотойгоор шүүһэн байгаа.

Удаань Закаменск хотын «Металлург» Улаан-Удын мяханай комбинадай «Пищевигые» 8:7, 10:7 тоотойгоор илаһан байха юм.

Энэ мүрысөөндэ локомотивна депогой команда һайнаар наадажа, хоёрдохи һуури эзэлжэ ябана.

Б. МИРОМАНОВ.

ГАЛАЙ АЮУЛ ГАРЗАТАЙ

Һүүлэй үедэ республика дотор түймэрэй 21 гэнтын аюул үзэгдэжэ, 33 мянган түхэригэй гарза болобо. Түймэрэй аюулһаа хоёр хүн наһа бараһан, хоёр автомашина шатаһан байха юм.

Түнхэнэй районой Хужар нютагта ажаһуудаг Замбаловай малай хорёо хотон шатаа. Энэл үдэр Турунтаево һууринда 23-дахи ПМК-гай вагончик дүрэжэ, таба мянган түхэригэй гарза болобо. Энэ вагончик соо ПМК-гай модошо дархан Г. К. Шурыгин ажаһуудаг байгаа.

Түнхэнэй районой Хэрэн тосхондо районно библиотекэ шатажа, бүхы номуудай табадахи хубинь галда абтаа, энэнь 14 503 түхэригэй гарза болоно. Түймэрэй шалтагааниие элирүүлхэдэ, библиотекын пеэшэн түлигшэд ажалдаа хайша хэрэгээр хандаһан байба. Мүнөө мүрдэлгын органууд хэнэй эзэмэтэй байһыень элирүүлжэ байна.

Улаан-Удын Нестеровай нэрэмжэтэ үйлсөөр ажаһуудаг А. Н. Токарев хуушан бараагаа галдажа байнаар галай утаанда хахажа, наһа бараа.

Багдарин тосхондо ажаһуудаг Б. Г. Эрдынеев үдэшэлэн телевизор хараад, трансформатораа унтараахаяа мартаад, унташаһан юм. Харин тэрэнь носожо, гэрэй ээзэн галай аюулһаа наһа бараа.

Кабанскын районой Степной нютагта ажаһуудаг Поплевина гэрэйнгээ хажууда пеэшэнэй халуун үнэһэ болгоомторгүйгөөр адхажа, гэр байраяа шатаагаа.

Галай аюулһаа һэргылхыетнай уряалнабди.

А. ФЕДОРОВ,
Буряадай АССР-эй МВД-гэй үдэлмэрилэгшэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

★ Совет правительствын Петроградһаа Москва зөөжэ ерэһээр 70 жэлэй ойдо (1918 оной мартын 11). «Москва, Кремль. Ленин»—ТАСС-ай материал.

★ Партийна конференцидэ — эрхим уггамжа.

★ Хонишодой халуун хаһа. «Бутойн отаранууда» — Б. Шойбоновой статья.

★ КПСС-эй Улаан-Удын горкомдо.

★ Партийна ажабайдал. «Эдэбхитэй ажал ябуулгын үе саг» — А. Александровой статья.

АПК: мүнгэн зөөреэр хангалга ба гаргашаяа харюулалга. «Гэнтэ ушарһан байдал бэшэ» — А. Субботиной статья.

★ Шанар — хубилган шэнэдхэлгын шэнжэ түхэл. «Гүрэнэй тушаан абалгын алхамууд» — А. Вильдяйкинай статья.

★ Экономическа шэнжэлэл. «Ажалһаа гээгдэхэ ушар гарза ехэтэй» — П. Натаевай статья.

★ Хурдадхалга — бүгэдэ арадай хэрэг. «Агропромой эдэбхитэд дурадхана».

★ Хилын саанаһаа абтаһан мэдээсэлнүүд.

★ Санашанай үдэр. «Элүүр энхэ байдал—сэнтэй шагнал» —Т. Нагаевагай статья.

Сэнхир экран

ПЯТНИЦА, 11

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30 — «120 минута». 9.35 — «Готвальд» — 5 серитэй уран һайханай фильм. 3-дахи сери. «За свободу» (1942—1945 онууд). 11.30 — «Необыкновенный концерт». С. Образцовой хүтэлбэри доро Гүрэнэй кукланууудай академическэ театрай фильм-зүжэг. 13.00 — Шэнэ һонин. 13.10 — Телеочерк. 14.25— «Гранд-па» — уран һайханай фильм. 15.45 — Мультфильмнүүд. 16.20 — Шэнэ һонин. 16.35 — Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 16.45 — Мурманскын телестудиин программа. 17.45 — Скрипичнэ хүгжэмэй концерт. 18.05 — Баримтата фильм. **Улаан-Үдэ.** 18.20— Байгал. **Москва.** 18.50 — «За каменной стеной» — баримтата фильм. 19.40—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — «Готвальд» — 5 серитэй уран һайханай фильм. 3-дахи сери. «За свободу» (1942—1946 онууд). 22.00 — Время. 22.35 — Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 22.45 — Л. Филатов. «Про Федота-стрельца, удалого молодца» — сатирическэ онтохон. Автор уншаха. 23.45 — «Интерсигнал». 00.15 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. **Һуралсалай программа.** 9.15—Баримтата фильм. 9.35, 10.35 — Географи. 8-дахи класс. 10.05, 12.05 — Англи хэлэн. 11.05 — СПТУ-гай һурагшадта. Түүхэ. 11.35, 12.35 — Түүхэ. 7-дахи класс. 13.05 — «Овод» —уран һайханай фильм. 3-дахи сери. «Отец и сын». 14.15 — Баримтата фильмүүд. 14.45 — Шэнэ һонин. **Улаан-Үдэ.** 16.05 — Мультфильмнүүд. 17.15 — «Уроки правды» — баримтата фильм. 18.05 — «Тосхоной хүнүүд, ажал хэрэгүүдынь (буряадаар). **Москва.** 18.20 — Багашуулда зорюулагдаһан дамжуулга. **Улаан-Удэ.** 18.50 —«Буряадаар хэлэжэ һураябди». 19.05 — «Танилсагты, директор...». 19.40 — «Ажахын тоосоон ба соёл». 20.30—Байгал (буряадаар). **Москва.** 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул». 21.15—Баримтата фильм. 21.30 — Арадай уран бэлигэй телепрограммануудай «Һолонго» гэһэн уласхоорондын фестиваль (Нигери). 22.00 — Время. 22.35 —Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 22.45 — «Набат на рассвете» — уран һайханай фильм.

Сагай улаһан

Мартын 11-дэ республикадамнай нэгэ хүйтэржэ, нэгэ дулааржа байха. Шииг нойтон орохогүй. Баруун тээһээ секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Хойто районуудта —0—5, бусад нютагуудта 1—5 градус дулаан болохо.

Улаан-Үдэдэ саһан орохогүй. Баруун тээһээ секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхин үлеэхэ. 0—2 градус дулаан байха.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД:
индекс 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор —2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора —2-68-08, зам. редактора —2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76; отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды —2-56-23, промышленности и строительства — —2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта —2-69-58, культуры и школ —2-60-21, 2-57-63, информации —2-34-05, переводов —2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская —2-33-61, выпускающие —2-35-95, собственные корреспонденты: п. Баргузин — 91-1-44, п. Кырен — 91-7-18, Северобайкальск —35-73, п. Хоринск—55-6-99.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 49. Н-02370. Заказ № 59. Индекс